

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
кафедра філології та перекладу

Райковська Ірина-Меланія Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК 811.111

(індекс)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ
ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНТСТВА «ІНТЕРФАКС-УКРАЇНА»)**

(назва роботи)

«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

(назва освітньої програми)

035 «Філологія»

(шифр і назва спеціальності)

Ірина-Меланія РАЙКОВСЬКА

(підпис ім'я та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник **Оксана КОВАЛЬЧУК, канд. філол. н., доцент**

(прізвище, ім'я, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

канд. філол. н., доцент

(підпис) (дата)

Мар'яна ШТОГРИН

(ініціали та прізвище)

Рецензент

канд. філол. н., доцент

(підпис) (дата)

(ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ – 2025

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут гуманітарної підготовки та державного управління

Кафедра філології та перекладу

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Спеціальність 035 «Філологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ :

Завідувач кафедри

канд. філол. н., доцент Мар'яна ШТОГРИН

«__» _____ 202 р.

ЗАВДАННЯ

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Райковській Ірині-Меланії

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Структурно-семантичний та перекладацький аспекти функціонування політичної термінології (на матеріалі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна»)

керівник роботи доцент О.Я. Ковальчук

затверджено наказом вищого навчального закладу від «__» _____ 2025 р. № _____

2. Строк подання студентом роботи: 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: навчальні підручники, посібники, періодичні видання, довідники, словники, Інтернет-ресурси, матеріали конференцій тощо.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Термін як предмет наукових досліджень: ознаки, функції та види

1.2 Характеристика суспільно-політичної лексики

1.3 Складності перекладу англomовних політичних текстів українською мовою

РОЗДІЛ II. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНТСТВА «ІНТЕРФАКС-УКРАЇНА»

2.1 Структурні та семантичні особливості політичних термінів

2.2 Перекладацький аналіз політичної термінології

РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОПАНУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

3.1 Лекція як спосіб вивчення особливостей перекладу політичної термінології

3.2 Практичне заняття як метод автоматизації практичних навичок перекладу політичних термінів

3.3 Основні положення магістерської роботи німецькою мовою

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

Рисунки - таблиці -; 5 діаграм, додатки на 39 сторінках

---

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	доц. О.М. Гордій		доц. О.М. Гордій
Розділ 1, 2, 3	доц. О.М. Гордій		
Висновки	доц. О.М. Гордій		
Перелік використаних джерел	доц. О.М. Гордій		

7. Дата видачі завдання: _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

<i>№ з/п</i>	<i>Назва етапів магістерської роботи</i>	<i>Термін виконання етапів роботи</i>	<i>Примітка</i>	
1	Вибір теми магістерської роботи та обґрунтування її актуальності	до 10.09.2025	Виконано	
2	Визначення об'єкта, предмета, мети, завдань та методів дослідження	до 15.09.2025	Виконано	
3	Складання попереднього плану магістерської роботи	до 20.09.2025	Виконано	
4	Пошук і відбір літератури до теми магістерської роботи, складання списку використаних джерел	20.09.25 – 25.09.25	Виконано	
5	Аналітико-синтетичне опрацювання літератури до теми роботи	26.09.25 – 05.10.25	Виконано	
6	Написання тексту магістерської роботи відповідно до її структури:	06.10.25 – 30.09.25	Виконано	
	6.1	I розділ	06.10.25 – 16.10.25	Виконано
	6.2	II розділ	17.10.25 – 27.10.25	Виконано
	6.3	III розділ	28.10.25 – 08.11.25	Виконано
7	Написання вступу до теми магістерського дослідження	09.11.25 – 12.11.25	Виконано	
8	Підготовка графічних матеріалів чи іншого унаочнення	12.11.25 – 14.11.25	Виконано	
9	Формулювання висновків до кожного із розділів дослідження	15.11.25– 18.11.25	Виконано	
10	Оформлення кінцевого списку використаних джерел та додатків	19.11.25 - 21.11.25	Виконано	
11	Оформлення та попередній захист магістерської роботи	22.11.25 – 29.11.25	Виконано	
12	Внесення коректив та кінцеве редагування магістерської роботи	30.11.25–05.12.25	Виконано	

13	Реєстрація магістерської роботи на кафедрі	10.12.25– 16.12.25	Виконано
14	Захист магістерської роботи	18.12.2025	Виконано

Студент _____ Ірина-Меланія РАЙКОВСЬКА

Керівник роботи _____ Оксана КОВАЛЬЧУК

АНОТАЦІЯ

Райковська І.-М. **«Структурно-семантичний та перекладацький аспекти функціонування політичної термінології (на матеріалі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» (Магістерська робота за спеціальністю 035 – Філологія).**

Дипломна робота присвячена комплексному дослідженню структурно-семантичних та перекладацьких аспектів функціонування англомовної політичної термінології в сучасному інформаційному просторі на матеріалі новинних текстів інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна». Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі політичної комунікації у глобалізованому світі, активним використанням англійської мови як мови міжнародного спілкування, а також потребою в адекватному та точному перекладі політичних термінів у медіадискурсі.

У роботі узагальнено основні підходи до вивчення політичної лексики, визначено її місце в системі спеціалізованої термінології та окреслено специфіку політичного терміна як об'єкта лінгвістичного аналізу. Уточнено ключові ознаки політичного терміна, зокрема його системність, контекстуальну зумовленість, прагматичну спрямованість та ідеологічне навантаження.

У межах структурно-семантичного аналізу розглянуто основні способи творення англомовних політичних термінів, зокрема афіксацію, осново- та словоскладання, аббревіацію, конверсію та запозичення. Здійснено класифікацію термінів за структурними та семантичними критеріями, що дозволяє систематизувати досліджуваний матеріал і виявити продуктивні моделі терміноутворення в сучасному політичному медіадискурсі.

У роботі проведено перекладацький аналіз корпусу новинних текстів агентства «Інтерфакс-Україна», в результаті якого виявлено типові труднощі перекладу англомовної політичної термінології українською мовою. Проаналізовано основні перекладацькі стратегії та трансформації, зокрема калькування, описовий переклад, транскрипцію, транслітерацію та лексичну заміну, а також визначено закономірності їх використання залежно від контексту.

Окрім теоретичного та аналітичного аспектів, у роботі розроблено методичні матеріали для лекційних і практичних занять, спрямовані на формування у студентів-філологів навичок лінгвістичного аналізу та адекватного перекладу політичної термінології. Практичне значення дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів у навчальному процесі, перекладацькій практиці та подальших наукових дослідженнях у галузі політичної лінгвістики й перекладознавства.

Ключові слова: політична термінологія, переклад, структурно-семантичні особливості, способи перекладу, політичний медіадискурс.

ABSTRACT

Raikovska I.-M. «**Structural-semantic and translation aspects of the functioning of political terminology (based on material from the Interfax-Ukraine news agency)**» (Master's thesis in speciality 035 – Philology).

The diploma thesis is devoted to a comprehensive study of the structural-semantic and translation aspects of the functioning of English-language political terminology in the modern information space, based on news texts of the Interfax-Ukraine news agency. The relevance of the research is due to the growing role of political communication in a globalized world, the active use of English as a language of international communication, as well as the need for accurate and adequate translation of political terms in media discourse.

The paper generalizes the main approaches to the study of political vocabulary, determines its place within the system of specialized terminology, and outlines the specificity of the political term as an object of linguistic analysis. The key features of the political term are clarified, including its systemic nature, contextual dependence, pragmatic orientation, and ideological load.

Within the framework of structural-semantic analysis, the main ways of forming English political terms are examined, including affixation, compounding, abbreviation, and borrowings. A classification of terms based on structural and semantic criteria is analyzed, which makes it possible to systematize the analyzed material and identify productive models of term formation in contemporary political media discourse.

The thesis contains a translation analysis of a corpus of news texts from the Interfax-Ukraine agency, as a result of which typical difficulties in translating English political terminology into Ukrainian are identified. The main translation strategies and transformations are analyzed, including calquing, descriptive translation, transcription, transliteration, and lexical substitution, and regularities in their use depending on the context are determined.

In addition to the theoretical and analytical aspects, the thesis develops methodological materials for lectures and practical classes aimed at forming philology students' skills in linguistic analysis and adequate translation of political terminology. The practical significance of the research lies in the possibility of using the obtained results in the educational process, translation practice, and further scholarly research in the fields of political linguistics and translation studies.

Keywords: political terminology, translation, structural and semantic features, translation methods, political media discourse.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	11
1.1 Термін як предмет наукових досліджень: ознаки, функції та види.....	11
1.2 Характеристика суспільно-політичної лексики.....	17
1.3 Складнощі перекладу англомовних політичних текстів українською мовою.....	22
РОЗДІЛ II. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНТСТВА «ІНТЕРФАКС-УКРАЇНА»).....	26
2.1 Структурні та семантичні особливості політичних термінів.....	26
2.2 Перекладацький аналіз політичної термінології.....	39
РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОПАНУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ.....	45
3.1 Лекція як спосіб вивчення особливостей перекладу політичної термінології.....	45
3.2 Практичне заняття як метод автоматизації практичних навичок перекладу політичних термінів.....	51
3.3 Основні положення магістерської роботи німецькою мовою.....	64
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	78
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Політичні процеси стали невід’ємною частиною життя кожної людини, а політична інформація поширюється різними комунікаційними каналами надзвичайно швидко, щоб вчасно проінформувати населення про важливі події у галузі. Особливо популярними стали політичні новини у диджитал-просторі, поширюючись через онлайн-медіа, вебсайти та схожі комунікаційні канали. Одним із таких ресурсів є інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна». Двомовні видання, до яких воно належить, а також видання з перекладом кількома мовами, становлять цінний і продуктивний матеріал для дослідження перекладацького аспекту.

У політичному контексті перед перекладачем постає вимога у не тільки досконалій перекладацькій практиці, але й глибокому розумінні галузі, а особливо – обізнаності у політичній термінології, яка становить основу суспільно-політичних текстів. Зважаючи на це, дослідження політичної термінології, зокрема в її структурно-семантичному та перекладацькому аспектах, а також у контексті методики викладання іноземної мови набуває особливої актуальності.

Теоретичну основу дослідження специфіки функціонування термінів у політичному медіадискурсі сформували праці низки відомих науковців, серед яких термінознавці Д’яков А., Зарицкий М., Скороходько Е., Крижко О., Снісаренко Я., Козьмик А., Кузьменко І., Щерба Т., Зацний Ю. Дослідження суспільно-політичної лексики, зокрема політичної термінології, репрезентують роботи Жалая І., Карабути О., Поліщук Н., Семененка Л., Сліпушка О., Семигіної та інших. Щодо перекладу фахових текстів, то важливий внесок у дослідження цієї теми зробили Карабан В., Каламбет Я., Клименко І. та Зоренко І., Кияк Т., Каменська О., Коптілов І., Корунець І., Максимов С., Першина А., Жерновникова О., Brieger N., Cabré M. та Humbley J.

Джерельну базу дослідження становить мовний матеріал інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна», яке є одним із провідних джерел оперативної

політичної інформації в Україні. Тексти агентства характеризуються актуальністю, тематичною насиченістю та значною кількістю політичних термінів, що робить їх репрезентативним матеріалом для лінгвістичного аналізу.

Мета роботи полягає у вивченні структурно-семантичних характеристик та особливостей перекладу англомовної політичної термінології.

Для досягнення цієї мети передбачено виконання наступних **завдань**:

1. Визначити сутність терміна як мовної одиниці, його функції та класифікацію.
2. Схарактеризувати лексико-семантичні особливості суспільно-політичної лексики.
3. Описати типові труднощі при перекладі англомовних політичних текстів.
4. Укласти вибірку із політичних термінів із текстів агентства «Інтерфакс-Україна».
5. Класифікувати вибрані терміни за структурою та семантикою.
6. Провести структурно-семантичний аналіз політичних термінів із корпусу текстів агентства «Інтерфакс-Україна».
7. Розглянути політичні терміни в перекладацькому аспекті.
8. Здійснити аналіз політичних термінів як об'єкта лінгводидактики;
9. Розробити систему вправ для засвоєння особливостей перекладу політичної термінології студентами ЗВО.

Об'єкт дослідження – політична термінологія в англомовних новинних текстах.

Предмет дослідження – структурно-семантичні характеристики політичних термінів та особливості їх перекладу.

Матеріал дослідження – 10 сучасних новинних текстів, опублікованих на офіційному сайті інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» англійською та українською мовами, з яких відібрано 200 одиниць.

У роботі використано такі **методи дослідження**:

- 1) описовий метод, що використовується для окреслення теоретичних положень;
- 2) перекладацький аналіз – для оцінки способів передавання термінології;
- 3) структурний аналіз – для визначення будови політичних термінів;
- 4) семантичний аналіз – для з'ясування смислової структури термінів;
- 5) метод моделювання – для розробки ефективних методик навчання політичній термінології;
- 6) метод суцільної вибірки, використовуючи який було зібрано необхідний фактичний матеріал дослідження;
- 7) метод кількісних підрахунків, за допомогою якого було підраховано результати дослідження;
- 8) метод аналізу та синтезу, за допомогою якого було сформовано висновки дослідження.

Теоретичне значення роботи полягає в уточненні лінгвістичних характеристик політичної термінології та поглибленні знань про специфіку перекладу суспільно-політичних текстів.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів у процесі підготовки перекладачів, створення словників політичної термінології, розробки навчальних матеріалів.

Апробація роботи. Взято участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Міжкультурна комунікація в мультимодальному середовищі», що проходила в Івано-Франківську 29 жовтня 2025 року. За матеріалами дослідження опубліковано тези на тему «Структурно-семантичні особливості політичної термінології (на матеріалі статей інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна»)». А також подано до друку статтю на тему «Способи термінотворення в англійській політичній терміносистемі». Основні положення та висновки оприлюднені на засіданні студентського наукового гуртка «Перекладацькі трансформації та інтерпретація

тексту» кафедри філології та перекладу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Структура магістерської роботи. Дипломна робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, що містить 60 позицій, із яких 9 – іноземні, список ілюстративного матеріалу (10 статей інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна») та додатки. Текст магістерського дослідження викладено на 119 сторінках.

У першому розділі «Теоретичне підґрунтя англомовної політичної термінології» розглянуто поняття терміна у мовознавстві, його ознаки, функції та підходи до класифікацій; схарактеризовано суспільно-політичну лексику, її структурно-семантичні особливості, а також звернено увагу на складнощі перекладу англомовних політичних текстів українською мовою.

У другому розділі «Структурно-семантичний та перекладацький аналіз політичної термінології (на матеріалі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна») на основі укладеної вибірки із 200 політичних термінів проаналізовано їх структурні та семантичні особливості та здійснено перекладацький аналіз, визначено домінантні способи перекладу політичних термінів.

У третьому розділі «Методичні підходи до опанування іншомовної політичної лексики» описано розроблену лекцію за темою дослідження, розроблено систему вправ для формування навичок перекладу політичної термінології студентами-філологами, подано переклад основних положень дослідження німецькою мовою.

У висновках представлено результати роботи. У додатках вміщено результати апробації магістерського дослідження, вибірку політичних термінів зі статей інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна», розроблене лекційне заняття та систему вправ.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Термін як предмет наукових досліджень: ознаки, функції та види

Термін як лінгвістичне явище є об'єктом дослідження багатьох мовознавців, зокрема у галузях прикладної лінгвістики, перекладознавства та спеціальної лексикографії. У найзагальнішому розумінні термін – це слово або словосполучення, що позначає специфічне поняття в певній сфері знань або професійної діяльності.

У термінознавстві поняття терміна розглядається як лексична одиниця, що позначає спеціальне поняття у межах певної галузі знань і використовується для забезпечення точності фахової комунікації. У лінгвістичних дослідженнях існують різні підходи до визначення поняття «термін». Так, Джон Гамблі визначає термін як лексичну одиницю, що позначає спеціальне поняття в межах певної предметної галузі і слугує для точного та однозначного професійного спілкування [56, с. 13]. Подібну думку висловлює Кьо Кагеура, який трактує термін як лінгвістичний вираз, що репрезентує наукове або технічне поняття і функціонує у системі знань певної дисципліни [57, с.7]. Марія Тереса Кабре підкреслює двоїсту природу терміна: з одного боку, він є мовною одиницею, а з іншого – когнітивним інструментом. Вона визначає термін як одиницю, що позначає спеціальне поняття, входить до терміносистеми і бере участь як у мовній, так і в пізнавальній діяльності [53, 25].

За визначенням А. Д'якова, термін – це слово або словосполучення, яке точно називає спеціальне поняття певної галузі знань чи діяльності й служить для забезпечення чіткості та однозначності професійної комунікації. Учений підкреслює, що терміни функціонують у межах певної терміносистеми, характеризуються однозначністю в межах однієї галузі, стилістично нейтральні, лаконічні та мають бути перекладними або мати відповідники в інших мовах [6,

с. 9]. І. Чабан вважає термін словом або словосполученням, яке позначає поняття певної галузі знання чи діяльності, і водночас виступає як елемент терміносистеми. Він наголошує, що терміни відрізняються від загальноживаної лексики своєю точністю, системністю та функціональною обмеженістю [47, с.53].

Так, В. І. Карабан розглядає термін як мовний знак, що відображає поняття певної спеціальної чи професійної галузі науки або техніки [15]. На думку М. О. Вакуленка, термін є одиницею лексичного рівня (словом чи словосполученням), яка позначає конкретне поняття у відповідній сфері людської діяльності, формує функціонально-тематичний клас галузевої лексики та становить органічний (системний або позасистемний) елемент термінологічного фонду [4]. У трактуванні М. С. Зарицького термін постає як мовний знак, що передає наукове поняття певної галузі знань, відображає результати теоретико-пізнавальної діяльності людини та виступає засобом наукового мислення [9].

Отже, попри різні підходи науковців до тлумачення поняття «термін», вони загалом виокремлюють спільні його характеристики: належність до певної галузі знань, функціонування в межах терміносистеми та виконання важливої ролі у забезпеченні точності фахового спілкування. У більшості визначень підкреслюється, що термін є засобом репрезентації спеціальних знань і слугує для забезпечення однозначності та системності професійної комунікації.

У науковій літературі виділяють низку характерних ознак, які відрізняють терміни від загальноживаної лексики, про що, зокрема, зазначає А. Д'яков. До них, зокрема, належать:

1. Системність. Термін є елементом певної терміносистеми, а отже – вступає у відношення з іншими термінами через логіко-понятійні зв'язки.
2. Однозначність (моносемічність). У межах певної галузі термін прагне до однозначності, що забезпечує точність і однозначне розуміння поняття. Водночас, у реальній практиці багато термінів можуть мати

полісемічність або бути омонімами, особливо в міждисциплінарних контекстах.

3. Дефінітованість. Кожен термін повинен мати чітке визначення (дефініцію), закріплене у нормативних документах, глосаріях або наукових джерелах. Це дозволяє уніфікувати знання та мінімізувати інтерпретаційні розбіжності.
4. Стислість та лаконічність. Термін зазвичай є коротким і точним за формою. Це дозволяє легко оперувати ним у науковому та технічному дискурсі.
5. Відсутність емоційного забарвлення. Термін має нейтральне емоційне забарвлення і не викликає асоціацій поза межами спеціального знання. Він є об'єктивним інструментом пізнання.
6. Наявність фіксації у джерелах. Визнані терміни, як правило, закріплені в офіційних документах, стандартах, словниках, підручниках, терміносистемах [6, с.12].

Терміни виконують низку функцій, серед яких найважливішими є:

1. Номінативна, яка полягає у називанні наукових і технічних понять, явищ, процесів, предметів. Це основна функція термінів, що забезпечує точність комунікації.
2. Ідентифікаційна, яка дозволяє розрізняти об'єкти, які належать до різних понять або категорій у межах терміносистеми.
3. Когнітивна, яка забезпечує представлення й збереження наукових знань у вигляді структурованої системи понять.
4. Комунікативна, яка означає, що терміни слугують засобом професійної комунікації між фахівцями в певній сфері.
5. Системоутворювальна, яка полягає у формуванні ієрархій понять і їх логічного упорядкування [50, с.4].

Функціональні характеристики термінів є ключовими для розуміння їх ролі у науковій і професійній комунікації. Саме завдяки своїм функціям терміни набувають здатності ефективно відображати структуру наукового мислення і підтримувати єдність фахового дискурсу. Аналіз функцій термінів дозволяє глибше зрозуміти їхню сутність як мовних і когнітивних одиниць, а функціональний підхід до терміна розкриває його потенціал у різних аспектах [50, с.4].

У термінознавстві існує кілька класифікацій термінів за різними ознаками. Терміни можуть відрізнятися за своєю будовою:

- прості терміни – це окремі слова, які самостійно виконують номінативну функцію. Вони зазвичай є основою терміносистеми. Наприклад: *sanctions* (санкції), *sovereignty* (суверенітет), *referendum* (референдум);
- складені терміни (терміносполуки) – формуються з двох і більше слів, які разом утворюють єдине поняття. Часто передають складні або абстрактні суспільно-політичні явища. Наприклад: *freedom of speech* (свобода слова), *civil society* (громадянське суспільство), *international law* (міжнародне право);
- аббревіатури – скорочення, які функціонують як повноцінні терміни. Вони широко вживаються у політичних документах, ЗМІ, міжнародних договорах. Наприклад: *UN* (United Nations – ООН), *EU* (European Union – ЄС), *NATO* (North Atlantic Treaty Organization – НАТО), *NGO* (Non-Governmental Organization – громадська організація).

За структурою, відповідно до класифікації А. Коваленка, терміни поділяються на 1) прості – однокомпонентні, 2) складні, що складені з двох слів, які написані разом чи через дефіс, та 3) терміни-словосполучення, що сформовані з декількох компонентів [20, с.56].

Походження термінів значною мірою впливає на їх поширення та адаптацію в інших мовах, тому існують:

- інтернаціональні терміни – використовуються у багатьох мовах із мінімальними фонетичними або орфографічними відмінностями. Вони часто стосуються універсальних політичних або правових понять. Наприклад: *democracy* (демократія), *parliament* (парламент), *constitution* (конституція);
- національні терміни – виникли й уживаються переважно в межах певної країни або культурного середовища. Їх переклад може бути складним через відсутність повного відповідника. Наприклад: *трискладова модель влади*, *райдержадміністрація*, *народна рада*;
- запозичені терміни – це слова, що перейшли з однієї мови в іншу та зазнали адаптації. У політичній лексиці це може бути результатом впливу міжнародного права чи глобалізації. Наприклад: *лобізм* (від англ. *lobbying*), *імпічмент* (від англ. *impeachment*), *піар* (від англ. *PR – public relations*) [21, с. 1].

Залежно від кількості значень терміни можуть бути:

- однозначні терміни – мають лише одне чітке значення в межах певної галузі. Це забезпечує однозначність і точність у правових та політичних документах. Наприклад: *citizenship* (громадянство), *plebiscite* (плебісцит), *embargo* (ембарго);
- багатозначні терміни – можуть змінювати значення залежно від контексту, що вимагає особливої уважності при перекладі та тлумаченні. Наприклад: *liberalism* у різних країнах означає різні політичні течії; *state* може означати як *держава*, так і *штат* (у США); *security* як *безпека* або як *охорона* [21].

Рівень закріплення терміна у фаховому мовленні також впливає на його вживання, тому науковці виокремлюють:

- узаконені терміни – офіційно затверджені в законодавстві, нормативно-правових актах, міжнародних угодах. Їх уживання є обов'язковим у певному

контексті. Наприклад: *верховенство права* (rule of law), *виборче право* (electoral law), *право на захист* (right to defense);

- новостворені терміни (неологізми) – нові слова або словосполучення, які ще не набули широкого вжитку, проте активно використовуються в сучасному політичному чи медійному дискурсі. Наприклад: *інфодемія, кібервійна, діджиталізація влади, екопопулізм*.

Терміни можуть функціонувати як у межах однієї галузі, так і бути спільними для кількох сфер:

- загальнонаукові терміни – вживаються у різних дисциплінах, зберігаючи подібне або однакове значення. Нариклад: *система, модель, структура, функція* можуть вживатися як у політології, так і в соціології, філософії, праві;
- галузеві (спеціальні) – належать до конкретної сфери знань і не мають вживання поза нею. Наприклад: у суспільно-політичній сфері – *правова держава, адміністративна юстиція, розподіл влад, соціальна справедливість* [52, с.56].

Термін є ключовим елементом наукового дискурсу, що слугує інструментом пізнання, формалізації знань і комунікації в межах фахового середовища. Його основні ознаки: системність, дефінітованість, однозначність і нейтральність забезпечують точність відтворення наукової інформації. Терміни функціонують не ізольовано, а в межах складних терміносистем, які структуровано відображають знання певної галузі. Розуміння різних видів термінів, їхніх формальних і змістових характеристик є необхідною передумовою для ефективного перекладу спеціальної літератури.

1.2. Характеристика суспільно-політичної лексики

Суспільно-політична лексика становить одну з найдинамічніших та ідеологічно навантажених лексичних підсистем сучасної мови. Вона охоплює слова й словосполучення, які відображають суспільно-політичне життя, політичні інститути, процеси, ідеї, а також події, що мають вагоме значення для внутрішньої та зовнішньої політики.

Цей пласт лексики формується в межах публічного дискурсу: у медіа, політичних виступах, офіційній документації, а також у наукових і публіцистичних текстах. До нього належать як усталені терміни (*демократія, вибори, уряд, парламент*), так і лексичні новоутворення, що з'являються внаслідок актуалізації суспільних процесів (*гібридна війна, інформаційна безпека, євроінтеграція*).

Суспільно-політична лексика виконує важливу роль у формуванні громадської думки, закріпленні ціннісних орієнтирів та ідеологічних засад. Вона часто використовується для маніпуляції, нав'язування інтерпретацій або створення нових соціальних реалій у свідомості громадян.

Суспільно-політична лексика, за своєю природою, є особливою категорією термінології, оскільки відображає складну систему понять, пов'язаних із державною владою, соціальними процесами, правовими відносинами, міжнародними зв'язками та громадським життям. Як зазначає Яценко Н., суспільно-політична лексика характеризується високим рівнем абстракції та значною динамічністю, адже вона чутливо реагує на зміни у політичній, соціальній та культурній сферах. Особливість цієї лексики полягає також у широкому використанні термінів, які позначають як об'єктивно фіксовані явища, так й ідеологічно забарвлені концепти [51, с.277].

Снісаренко Я. підкреслює, що в умовах глобалізації та інформаційної відкритості суспільно-політична термінологія зазнає значного міжмовного

впливу, особливо з боку англійської мови, що призводить до появи великої кількості запозичень. Ці запозичення нерідко проходять етапи адаптації, набуваючи в українській мові як термінологічної точності, так і стилістичних варіацій у мас-медіа та публічному дискурсі. Дослідниця акцентує на необхідності впорядкування й унормування таких одиниць задля уникнення семантичної нечіткості в публічній і юридичній комунікації [42, с.90].

У свою чергу, Козьмик А. звертає увагу на структурно-семантичні характеристики суспільно-політичних термінів, виділяючи серед них складені терміносполуки як домінуючу форму репрезентації складних понять. На її думку, визначальною особливістю суспільно-політичної термінології є її системоутворювальний потенціал – терміни функціонують у межах розгалужених терміносистем, що відображають певну політичну модель або концептосферу [21, с. 2]. Таким чином, науковці акцентують на багатогранності суспільно-політичної лексики, яка водночас виконує термінологічну, когнітивну, комунікативну й ідеологічну функції. Її вивчення передбачає міждисциплінарний підхід, що поєднує лінгвістичний, соціокультурний та правовий аналіз.

Суспільно-політична лексика має низку характерних ознак, які вирізняють її серед інших лексичних підсистем:

1. Актуальність і чутливість до змін. Ця лексика швидко реагує на суспільно-політичні трансформації. Нові події (революції, вибори, реформи, війни) породжують нові слова, а старі втрачають актуальність або змінюють своє значення.
2. Ідеологічна маркованість. Значна частина суспільно-політичної лексики містить в собі ідеологічний компонент, що відображає певні цінності або політичну позицію.
3. Публічність уживання. Суспільно-політичні слова переважно функціонують у відкритому просторі – в заявах, маніфестах, законах, новинах, зверненнях, а також у соціальних мережах і блогах.

4. Стилiстична варiативнiсть. Ця лексика охоплює одиницi з рiзним стилiстичним забарвленням – вiд офiцiйно-дiлових до емоцiйно забарвлених.
5. Мiждисциплiнарнiсть i мiжжанровiсть. Суспiльно-полiтична лексика перетинається з термiнологiєю з галузей права, економiки, мiжнародних вiдносин, журналістики. Це обумовлює складнiсть її перекладу та iнтерпретацiї.
6. Наявнiсть значного шару запозиченої лексики. Зважаючи на iнтернацiональний характер полiтичних процесiв, у цiй лексичнiй групi присутня велика кiлькiсть iншомовних слiв (зокрема з англiйської, французької, латинської мов): *referendum, coalition, impeachment, status* [21, с.4].

Суспiльно-полiтична лексика виконує важливі комунікативні й iдеологiчні функцiї. Основними з них є:

- 1) номiнативна функцiя, яка полягає у позначеннi полiтичних об'єктiв, процесiв, суб'єктiв, iнституцiй, iдей тощо. Наприклад: *конституцiя, реформа, президент, опозицiя*;
- 2) iнформативна функцiя – ця лексика передає значущу iнформацiю про стан суспiльства, напрямок його розвитку, мiжнародну ситуацiю тощо;
- 3) емоцiйно-експресивна функцiя проявляється через лексеми, що викликають у реципiєнта певнi емоцiї (страх, гордiсть, обурення) i часто використовуються у пропагандi або полiтичнiй рекламi (*загарбник, окупацiйна влада, незалежнiсть*);
- 4) iдеологiчна функцiя – спрямована на формування або пiдтримання певної картини свiту, полiтичної iдентичностi, системи цiнностей у суспiльствi;
- 5) манiпулятивна функцiя – деякi суспiльно-полiтичнi слова навмисно використовуються для змiни уявлень аудиторiї про певнi подiї або явища (*спецоперацiя замість вiйна, гуманiтарна мiсiя замість iнтервенцiя* тощо) [33, с. 280].

Суспільно-політична лексика охоплює багатий і різноманітний пласт мовного матеріалу, який умовно можна поділити на кілька змістовних груп. Кожна з них має свої особливості в семантичному, функціональному й стилістичному аспектах. Також, за спостереженнями Н. Поліщук, суспільно-політичну лексику можна поділити на декілька груп.

Інституційна лексика включає назви органів влади, державних і наддержавних установ, політичних партій, об'єднань і структур, що здійснюють управлінські функції. Ці одиниці часто позначають конкретні інституції або їхні структурні підрозділи, які беруть участь у формуванні та реалізації політичного курсу. До таких належать *парламент* (parliament), *уряд* (government), *сенат* (senate), *Конгрес США* (U.S. Congress), *Європейська комісія* (European Commission), *опозиція* (opposition). У перекладі ці терміни вимагають точності, особливо в контексті порівняння інституцій різних країн.

Ідеологічна лексика охоплює слова, які виражають політичні концепти, напрями мислення, філософські засади суспільного устрою. Вони відображають політичну ідентичність та ціннісні орієнтири як окремих осіб, так і цілих партій чи суспільств. Прикладами є *лібералізм* (liberalism), *націоналізм* (nationalism), *демократія* (democracy), *тоталітаризм* (totalitarianism), *анархізм* (anarchism), *консерватизм* (conservatism). Ці терміни мають виразне ідеологічне навантаження і часто набувають відтінку оцінності залежно від контексту.

Подієва лексика стосується найважливіших суспільно-політичних процесів і явищ, які набувають широкого розголосу й залишають значний вплив на міжнародну або національну політичну ситуацію. Вона відображає динаміку подій і часто змінюється відповідно до поточної ситуації. Прикладами є *революція* (revolution), *вибори* (elections), *протести* (protests), *саміт* (summit), *санкції* (sanctions), *вторгнення* (invasion). У політичному дискурсі ці слова часто набувають символічного значення або використовуються для створення маніпулятивного ефекту.

Правова і нормативна лексика охоплює терміни, що використовуються у сфері законотворчості, правових норм, державного регулювання. Вона тісно пов'язана з юридичним дискурсом і часто фігурує в офіційно-діловому стилі. До цієї групи належать *конституція* (constitution), *декларація* (declaration), *імпичмент* (impeachment), *референдум* (referendum), *законопроект* (draft law / bill). Особливість таких одиниць – потреба у точному перекладі, адже вони мають чітко визначене юридичне значення.

Медійна та дискурсивна лексика формується під впливом засобів масової інформації та соціальних мереж. Вона часто включає неологізми, метафоричні вирази, жаргонізми або політичні мему, що широко циркулюють у публічному просторі. Прикладами є *deep state*, *fake news*, *soft power*, *cancel culture*. Ці терміни не завжди мають однозначні відповідники в українській мові, що ускладнює їх переклад і вимагає врахування контекстуального змісту.

Патріотична й національна лексика пов'язана з ідеями державності, боротьби за незалежність, національної гідності, культурної ідентичності. Такі слова мають виразне емоційне й символічне забарвлення та часто використовуються в публіцистичному й політичному мовленні. Прикладами є *незалежність* (independence), *державна мова* (official language), *гідність* (dignity), *герой* (hero), *окупація* (occupation), *анексія* (annexation) [33, с. 281].

Оскільки політичне життя не є сталою величиною, лексика, що його обслуговує, також перебуває у постійному русі. У мову входять нові терміни, що відповідають актуальним викликам часу (*ковідна дипломатія*, *зелене голосування*, *енергетичний шантаж*), деякі слова втрачають актуальність, інші змінюють конотації.

Особливістю сучасного етапу є інтенсивна глобалізація політичної лексики під впливом англійської мови. Багато суспільно-політичних термінів приходять до української мови у формі кальок, запозичень або транскрипцій. Водночас це породжує виклики для перекладачів та редакторів, зумовлені

необхідністю збереження точності, стилістичної відповідності й культурної релевантності.

1.2 Складнощі перекладу англомовних політичних текстів українською мовою

Галузевий переклад є однією з найважливіших галузей спеціального перекладу, яка охоплює переклад іншомовної інформації із різних сфер: економічної, політичної, медичної, юридичної тощо. Основною метою галузевого перекладу є точне, однозначне і логічне передавання змісту оригіналу, що забезпечує ефективну міжмовну комунікацію у відповідному середовищі. Такий переклад виконує насамперед інформативну функцію, відтак передусім цінується зміст, а не форма.

Галузевий переклад суттєво відрізняється від інших типів перекладу. На відміну від художнього перекладу, в якому домінує естетична функція і важливе відтворення емоцій, образності й стилістичної виразності, у галузевому перекладі головними є смислова точність і термінологічна відповідність.

Основні труднощі, пов'язані з галузевим перекладом, полягають у насиченості текстів вузькоспеціальною термінологією, великій кількості аббревіатур, наявності неологізмів і авторських термінів, а також у міжмовній асиметрії, яка ускладнює пошук відповідників. На думку Т. Кияка, переклад виступає засобом міжмовної і міжкультурної комунікації в галузі науки й техніки, що вимагає від перекладача мовної та професійної компетентності [18, с.18]. В. Карабан підкреслює необхідність досягнення максимальної еквівалентності у перекладі термінології, структури речень та логіки викладу [15, с.21]. Я. Каламбет акцентує на важливості технологічної точності, адже помилки у перекладі технічної документації можуть мати критичні наслідки [12, с.569]. Л. Білозерська аналізує прийоми перекладу термінів і підкреслює,

що вибір способу залежить від контексту, структури терміна та функціонального стилю [3, с. 50].

Як зазначає В. Карабан, успішний переклад у цій сфері – це завжди результат балансу між точністю, зрозумілістю та фаховістю.

Політичний дискурс є особливим видом публічного дискурсу, який має стратегічне комунікативне спрямування. Його мета полягає в інформуванні, у формуванні думки, переконанні, маніпуляції або навіть мобілізації певної аудиторії. Англomовні політичні тексти – це переважно промови, заяви, інтерв'ю, аналітичні статті, нормативні документи, пресрелізи, що характеризуються високим ступенем офіційності, термінологічною насиченістю, стилістичною варіативністю та риторичною структурованістю [14, с. 154].

Однією з основних проблем є переклад суспільно-політичної термінології, яка не завжди має точні відповідники в українській мові. Наприклад, терміни *filibuster*, *gerrymandering*, *lame duck*, *checks and balances* мають складну семантичну структуру та вимагають або описового перекладу, або контекстуального тлумачення. Також трапляються випадки лексичної полісемії та омонімії, коли слова набувають специфічного значення лише у межах політичного дискурсу (*liberal*, *conservative*, *left*, *right* тощо).

Англomовний політичний текст часто містить похідні слова, які творяться за допомогою суфіксів, префіксів та словоскладання: *deglobalization*, *pre-legislative*, *counterterrorism*, *misinformation*. В українській мові деякі з таких слів не мають усталених відповідників, що змушує перекладача вдаватися до калькування, описового перекладу або транслітерації.

Політичні тексти англійською мовою часто мають складну синтаксичну структуру: довгі речення з великою кількістю вставних конструкцій, відокремлених означень, пасивних конструкцій. При перекладі необхідно адаптувати структуру речення до синтаксичних норм української мови без втрати логіки та смислового навантаження. Наприклад: *The bill that was introduced by the House of Representatives, which has sparked heated debate among*

lawmakers, is expected to undergo significant revisions before the final vote – Законопроект, поданий Палатою представників і такий, що викликав гострі суперечки серед законодавців, ймовірно, зазнає суттєвих змін перед остаточним голосуванням.

Англомовний політичний дискурс використовує низку риторичних засобів: метафори, алегорії, антитези, градації. Переклад таких конструкцій вимагає як точного розуміння змісту, так і чуття стилю, щоб передати емоційно-прагматичний ефект. Наприклад, метафора *war on terror* може бути перекладена як «війна з тероризмом», але залежно від контексту її семантична вага може бути вищою, ніж у прямому перекладі [25].

Окрім лінгвістичних, існують ще й прагматичні труднощі перекладу соціально-політичних термінів. Політична комунікація – це завжди комунікація з метою. Автори англомовних політичних текстів часто звертаються до своїх виборців, міжнародних партнерів або внутрішньої опозиції, використовуючи прагматично марковані висловлювання. Перекладач має враховувати як *що* сказано, а й *чому* і *як* це сказано. Вислови на кшталт: *We stand with Ukraine*. – не просто констатація, а політична декларація солідарності, яку варто передавати з урахуванням емоційного контексту: «Ми підтримуємо Україну» / «Ми поруч із Україною» / «Ми на боці України».

Англомовний політичний дискурс відображає політичну систему, традиції, цінності англомовних країн (переважно США та Великої Британії). Це ускладнює переклад реалій, які не мають прямих аналогів в українському політичному лексиконі: *Electoral College, Congressional hearing, Queen's Speech, State of the Union, House of Lords* тощо. Тут виникає дилема між екзотизацією (залишити термін у транслітерації з поясненням) та доместикацією (пошук умовного українського еквівалента, який може втратити точність).

Часто політичні тексти містять евфемізми, пропагандистські кліше, ярлики, які мають приховану оцінну функцію. Наприклад: *collateral damage* – «побічні втрати» (приховує згадки про загиблих цивільних), *regime change* – «зміна режиму», що іноді маскує політичне втручання, *rogue state* – «державо-

парія», що має сильно негативне забарвлення. Переклад таких виразів вимагає особливої відповідальності, аби не втратити або спотворити політичне послання.

Переклад англомовних політичних текстів українською мовою є надзвичайно складним завданням, яке вимагає глибокого володіння двома мовами, а також компетентності в галузі політичної термінології, стилістики, риторики, прагматики та культурознавства. Особливу увагу слід приділяти збереженню функціонально-прагматичних характеристик оригіналу, адже політичний текст – це інструмент впливу на аудиторію. Успішний переклад має бути точним, доречним, стильово вивіреном та прагматично адекватним, що особливо важливо в умовах високої соціальної й інформаційної відповідальності політичного дискурсу.

РОЗДІЛ II

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНТСТВА «ІНТЕРФАКС-УКРАЇНА»)

2.1 Структурні та семантичні особливості політичних термінів

Політична термінологія є невід’ємною частиною сучасного розмаїття фахових мов, оскільки вона безпосередньо покликана відображати суспільні, соціальні та владні процеси, що відбуваються у різних країнах. Фахова мова сфери політики виконує функцію посередника між владними/державними/соціальним інституціями та громадянами, забезпечуючи передавання інформації про важливі рішення та новини у галузі. Вивчення термінів політичної сфери має також вагомим значення для систематизації та уніфікації термінологічних ресурсів, що сприяє ефективному функціонуванню комунікацій у суспільстві.

Політичний медіадискурс – це сукупність мовленнєвих практик, текстів і комунікативних стратегій, які виникають у процесі висвітлення політики в медіа. Він охоплює всі форми публічного політичного спілкування, що передаються через ЗМІ: новини, аналітичні статті, телевізійні ефіри, соцмережі, політичну рекламу, інтерв’ю, дебати тощо.

Особливу увагу дослідники приділяють саме структурним і семантичним аспектам терміна, адже саме вони визначають його однозначність, чіткість і відповідність нормам науково-політичного дискурсу. Структура політичних термінів може бути різною – від простих слів до багатокомпонентних словосполучень, що зумовлює складність їхнього аналізу. Семантична специфіка термінів проявляється в їхній здатності передавати абстрактні

політичні поняття, відображати суспільні реалії та вносити у політичний дискурс певну ідеологічну спрямованість. Саме тому дослідження структурно-семантичних характеристик термінів дозволяє глибше розкрити їхнє функціональне навантаження.

Актуальність розгляду цього питання зумовлена ще й тим, що політична термінологія перебуває у стані постійної динаміки. Зміни у політичному житті держави та світу зумовлюють появу нових термінів, оновлення вже існуючих або зміни їх семантики.

Таким чином, вивчення структурних та семантичних особливостей політичних термінів сприяє розумінню їхньої ролі у формуванні політичного дискурсу та забезпечує можливість систематизації складного і динамічного термінологічного поля. Цей аналіз є важливим як для теоретичної лінгвістики, так і для практики перекладу, оскільки дозволяє виявити універсальні закономірності утворення й функціонування політичних термінів у сучасному суспільстві.

Для аналізу суспільно-політичної термінології було обрано новинне онлайн-видання «Інтерфакс-Україна», яке з 1992 року забезпечує суспільство достовірною та оперативною інформацією. Завдяки своїй тривалій історії та стабільній репутації агентство формує значний корпус текстів, що відображають реальний стан політичного, економічного й соціального дискурсу в Україні. Це робить його надійним та репрезентативним джерелом для лінгвістичного аналізу.

Однією з переваг «Інтерфакс-Україна» є двомовна подача матеріалів: більшість новин публікується українською та англійською мовами. Це розгортає можливості для зіставного вивчення політичної термінології та аналізу професійного перекладу в умовах реального медійного середовища, адже можна простежити закономірності перекладу, специфіку передачі смислів та адаптацію українських політичних реалій для міжнародної аудиторії.

Структура видання дозволяє комплексно охопити широкий тематичний спектр, однак саме розділ «Політика» є найбільш значущим для цього

дослідження, оскільки містить матеріали про діяльність органів влади, партій та міжнародні взаємини України. Орієнтація на офіційні джерела, експертні коментарі та міжнародні повідомлення забезпечує високу достовірність термінології, що підсилює наукову цінність матеріалу. Таким чином, «Інтерфакс-Україна» виступає оптимальною платформою для структурно-семантичного та перекладацького аналізу сучасної політичної лексики.

Для аналізу ми обрали 9 статей на політичну тематику: «Canada stands ready to reinforce sanctions on Russia further», «Mobilization level in Ukraine over past year is stable, tends to grow», «Ukrainian Armed Forces approaching moment when counter-offensive can gain momentum», «Govt streamlines evacuation process from frontline communities», «Stefanchuk to UK Parliament: Russia does not respond to diplomacy, only to force», «Rada social committee backs UAH 7.6 bln boost for veterans' policy in 2026 budget», «Zelenskyu arrives at White House, met by Trump», «Belgian ambassador on use of frozen Russian assets: We are not in opposition, 'reparations loan' interesting proposal», «Ukraine breaks diplomatic relations with Nicaragua». Із текстів цих матеріалів було укладено вибірку із двох сотень термінів (Додаток А).

Прості терміни домінують в аналізованій термінології (60,5% вибірки). Ми поділили їх на кореневі, афіксальні та ті, що утворені шляхом конверсії.

Серед політичних термінів виявлено 26 корневих термінів: *war*, *support*, *minister*. До афіксальних термінів відносимо 69 одиниць. Розглянемо приклади префіксальних термінів: *reinforce*, *accomplice*, *deoccupy*; суфіксальних термінів: *resolution*, *leader*, *mobilization* та термінів, утворених префіксально-суфіксальним способом: *deoccupation*, *reintegration*, *demilitarize*, *international*.

Складні терміни є найменш чисельною групою, їх частка становить всього 5,5% (*state-owned*, *multi-party*, *Chairman*, *servicemen*). Вони складаються із двох компонентів, які здебільшого виступають іменниками.

Доволі поширеним явищем є творення нових слів шляхом переходу з однієї частини мови в іншу. Для новоутвореного слова характерна семантична, морфологічна та синтаксична модифікації, при цьому зовнішня форма слова

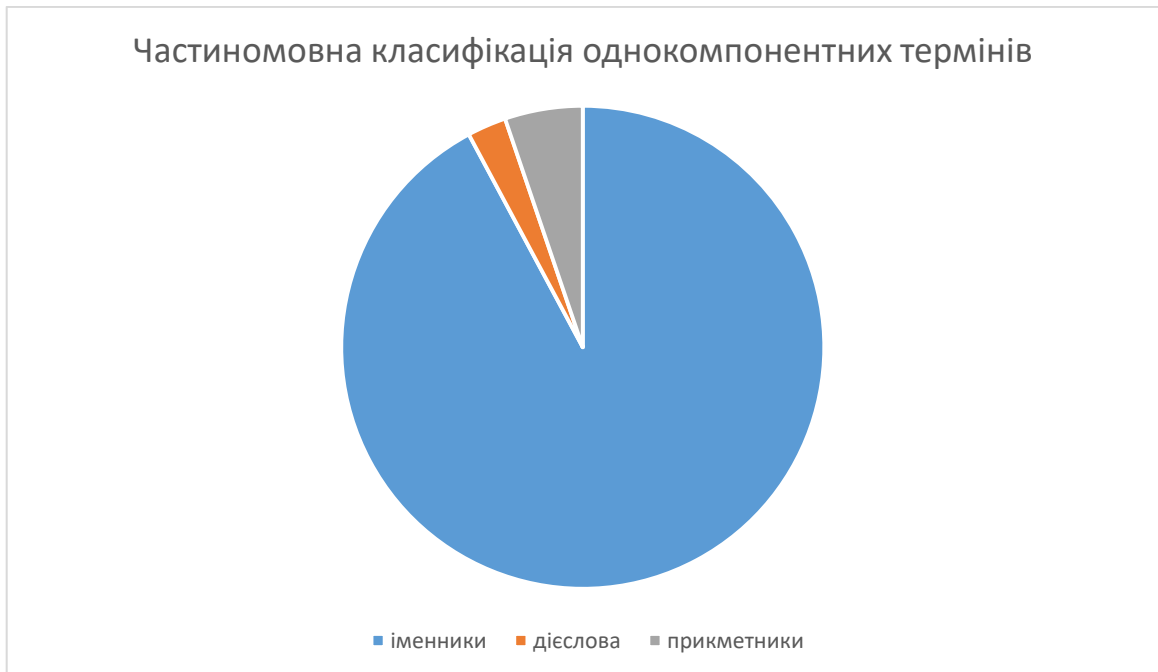
залишається незмінною. Цей спосіб творення слів прийнято називати у мовознавстві ще конверсією. Більшість конверсивних термінів утворено за моделлю $N \rightarrow V$: *state (n) – держава, state (v) – заявляти, border (n) – кордон, border (v) – межувати, budget (n) – бюджет, budget (v) – передбачати у бюджеті, land (n) – країна, держава, land (v) – приземлятися, mine(n) – міна, mine (v) – мінувати*. Окремі терміни утворено за схемою $V \rightarrow N$: *reserve (v) – резервувати, reserve (n) – резерв, запас, position (v) – розміщати, position (n) – позиція*.

Терміни-словосполучення складають 34% аналізованої лексики (тих, що мають 2 компоненти – 62,1%, 3 – 13,8%, 4 – 17,2%, 7 – 3,4%, 9 – 3,4%). Двокомпонентні конструкції утворені здебільшого за моделями *Adj+N (military brigades, nuclear safety)* або *N+N (Energy Minister, mobilization level)*. Найпоширенішою моделлю у цій групі є саме *Adj+N* (16, 5% від усієї вибірки), що свідчить про її високу продуктивність та стабільність у творенні термінів. Домінування прикметникового компонента зумовлене тим, що саме він забезпечує необхідну конкретизацію та уточнення поняття, розширюючи інформаційну місткість терміна без збільшення його формальної довжини.

Трикомпонентні терміни мають структури типу *Adj+N+N* або *N+N+N*: *draft state budget, State Emergency Service, Ministry of Social Policy*. Переважає тут модель *Adj+N+N*, хоча від загальної кількості вибірки становить всього 1,5%. Чотирикомпонентні терміни сформовані за моделями: *N+N+N+N*: *Ministry of Foreign Affairs of Ukraine*. Інших моделей у цій групі нами не виявлено.

Виявлено один семикомпонентний термін, утворений за структурою *N+Adg+N+N+N+N+N*: *The Ministry of Foreign Affairs of Ukraine Committee on Social Policy*, а також дев'ятикомпонентний зі структурою *Adj+N+Adj+N+Adj+N++N+Adj+N*: *The Verkhovna Rada of Ukraine Committee on Social Policy and Protection of Veterans' Rights*. Найдовший термін у вибірці містить 11 компонентів.

За частиномовною приналежністю більшість термінів – іменники: *energy, deoccupation, safety, authorities, terrorism, implementation, support*. Проте трапляються дієслова, як-от, *to mine, to form, to legitimize*, а також прикметники: *diplomatic, autonomous, long-term, strategic, legitimate*.

Структурний розподіл термінів-словосполучень виразно демонструє домінування двокомпонентних конструкцій, які становлять понад половину всіх багатоконпонентних одиниць. Такий результат свідчить про загальну тенденцію до компактності, стандартизації та підвищення мовної економії в політичній, адміністративній та військовій термінології. Двокомпонентні моделі залишаються найбільш уживаними, оскільки вони забезпечують швидке, однозначне й водночас структурно гнучке передавання інформації без перевантаження тексту.

Значно менша частка трикомпонентних та чотирикомпонентних конструкцій засвідчує прагнення до точнішої деталізації й формалізації понять у тих випадках, коли термін потребує специфікації об'єкта, суб'єкта чи способу дії. Помітна присутність чотирикомпонентних моделей у розподілі пояснюється

характерною для офіційно-ділового стилю необхідністю чітко відобразити інституційні зв'язки, підпорядкування та компетенції.

Семикомпонентні та дев'ятикомпонентні терміни становлять лише незначну частку загальної сукупності. Їхня поява зумовлена високим рівнем інституційної складності, властивій органам влади, міжнародним організаціям та нормативно-правовим структурам, де вимога до максимальної точності номінації переважає над принципом мовної економії.

Загалом статистичний розподіл демонструє чіткий баланс між інформативністю та структурною компактністю: більша частина термінів залишається короткою та легко інтегрованою в текст, тоді як складні багатокомпонентні одиниці формують окремий пласт спеціалізованої офіційної термінології, що потребує ретельного перекладацького опрацювання. Такий аналіз дозволяє визначити як загальні тенденції розвитку терміносистеми, так і потенційні виклики, пов'язані з перекладом довгих конструкцій та їх адаптацією до синтаксичних норм української мови.

Абревіація є продуктивним способом творення термінологічної лексики, в тому числі політичної. Багатокомпонентні терміни зазнають компресії, зберігаючи при цьому значення первинного терміна. Переваги цього способу у створенні більш коротких та містких порівняно з вихідними структурами номінацій. Абревіація у політичній сфері дає змогу зекономити час та місце, підвищити читабельність, полегшує запам'ятовування складних назв. У вибірці таких одиниць зафіксовано дев'ять (4,5 % від загальної кількості): *IAEA* (*International Atomic Energy Agency*), *NPP* (*Nuclear Power Plant*), *MFA* (*Ministry of Foreign Affairs*), *US* (*United States*), *ICUV* (*International Center for Ukrainian Victory*), *ANTS* (*Network for Advocacy in Public Policy*), *EU* (*European Union*), *G7* (*Group of Seven*). За семантикою у суспільно-політичному медіадискурсі ці абревіатури позначають важливі міжнародні організації, державні інституції та міжурядові об'єднання, що визначають напрями глобальної політики, безпеки та співпраці.

За структурою вищезазначені абревіатури є літерними, що утворені із початкових літер кількох слів. У середині цієї групи їх ще можна класифікувати на:

- 1) ініціалізми, які вимовляються по буквах: *IAEA*, *NPP*, *MFA*, *EU*, *G7*;

- 2) акроніми – можуть читатися як цілісне слово, якщо допускає фонетика: *US* (як /ʌs/ у складі словосполучень), *ANTS* (як ants);
- 3) змішані скорочення – поєднання літер і цифр або специфічних скорочувальних елементів, наприклад, *G7* – комбінована аббревіатура;
- 4) усічене аббревіатурне скорочення, тобто скорочення слова шляхом відкидання частини букв, наприклад, *govt* ← *government*. Вимовляється таке слово повністю, хоча на письмі вжито скорочену форму.

Вибрані терміни можна розподілити на декілька семантичних груп, залежно від того, які поняття вони називають:

- 1) назви професій, посад і ролей (9,5%). До цієї групи належать назви осіб, що очолюють офіційні посади, професії або ролі в організаціях чи уряді: *Energy Minister, Prime Minister, Ukrainian President, minister, co-chair, chairman, diplomat, ambassador, servicemen, social workers, leader, press secretary*. За частиномовною приналежністю більшість таких термінів – іменники. За структурою переважають однослівні, хоча й трапляються двокомпонентні словосполучення, коли потрібно, наприклад, конкретизувати, до якої країни належить посада: *Ukrainian President*, або ж конкретизувати напрямок діяльності: *Energy Minister*. Терміни-словосполучення у цій групі побудовані за моделями Adj + N: *Ukrainian President* та N + N: *Energy Minister*.
- 2) назви установ, держорганів, організацій (9,5%). До цієї групи належать терміни, що є назвами міністерств, комітетів, агентств, служб, фондів, парламентів, альянсів: *Ministry of Energy of Ukraine, International Atomic Energy Agency, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, State Emergency Service, Pension Fund of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, European Council, G7, EU, MFA, ICUV, ANTS*. За структурою всі терміни цієї семантичної групи багатоконпонентні, окремі з них є аббревіатурами.
- 3) географічні назви, території, регіони (6,5%). До цієї групи відносимо назви країн, регіонів, областей, територій, кордонів. Наприклад, *Zaporizhia NPP, Kharkiv region, Autonomous Republic of Crimea, Eurozone*,

country, territory, lands, border. Терміни зазначеної групи можна поділити на загальні (*country, territory, lands*) та власні назви (*Kharkiv region, Autonomous Republic of Crimea*). Загальні назви однокомпонентні, в той час як власні здебільшого є багатоконпонентними.

- 4) Загальні політичні поняття. Ця семантична група – одна з найчисельніших (14,5%). Вона охоплює поняття, що стосуються політики, державності, міжнародних відносин, прав, режимів: *sovereignty, mandate, regime, statehood, independence, territorial integrity, puppet regime, political dependence, political identification, diplomacy, opposition, international law, rule of law, law, rights, obligations, decision, statement*. За структурою більшість термінів однокомпонентні; частина утворена як двокомпонентні словосполучення, які уточнюють або звужують значення базового поняття через прикметник або іменник у функції означення. Багатоконпонентні терміни цієї групи часто мають аналітичну структуру, притаманну англійській мові, де смислові відтінки передаються через поєднання слів, а не суфіксальні утворення. Це забезпечує точність у позначенні політичних і правових категорій, наприклад, *rule of law, territorial integrity*.
- 5) військова термінологія представлена чисельною групою (15 %), що пояснюється тим, що у більшості новин описано події воєнного стану в Україні. Ця семантична група об'єднує терміни, які позначають явища та поняття, пов'язані з війною, обороною, озброєнням, бойовими діями, мобілізацією: *war, weapons, ammunition, artillery, air defense, defense, defense production, mobilization, mobilization level, counter-offensive, offensive actions, armed aggression, occupiers, to mobilize, to mine, mine-clearing equipment, military brigades, defensive line*. Однокомпонентні терміни називають базові військові поняття, двокомпонентні словосполучення уточнюють вид або сферу дії базового поняття. Терміни *mine-clearing equipment, defense production, offensive actions,*

mobilization level, counter-offensive operation позначають більш складні явища, що описують процеси, техніку або стратегії.

- б) адміністративні та управлінські поняття. До цієї групи належить 9% термінів, які стосуються управління, керівництва, організації процесів: *management, leadership, coordination, implementation, responsibilities, institutions, organizations, enterprises, consulate, consulate, committee, social committee*. Більшість термінів є однокомпонентними і відзначаються високим ступенем узагальнення. Типовим способом утворення є деривація (суфікси *-ment, -ship, -tion*), що підкреслює процесуальність чи результативність дії (*management – керівництво, coordination – координація*). Двокомпонентні конструкції (*social committee*) використовуються для уточнення сфери діяльності або підпорядкування.
- 7) соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера. Ця група охоплює поняття, пов'язані з соціальними службами, підтримкою, евакуацією, реінтеграцією і становить 8,5% вибірки: *social support, reintegration, household support, evacuation, evacuation process, temporary residences, transit centers, communities, hostilities, notification, social workers, National Social Service of Ukraine*.
- 8) економіка, фінанси, бюджет. Сюди належать терміни, що стосуються бюджету, фінансування, доходів, витрат, дефіциту (10,5%): *budget, draft state budget, revenues, expenditures, deficit, financing, subvention, pensions, frozen assets, confiscation, reparations loan, financial risks*. За структурою однокомпонентні терміни виражають основні економічні категорії, а двокомпонентні уточнюють вид або стан базового поняття. Виявлено і трикомпонентну одиницю: *draft state budget*, представлену прикметниковою структурою з означенням і підпорядкуванням. Економічна термінологія характеризується високим рівнем конкретизації, тому часто використовуються атрибутивні сполучення (прикметник + іменник), які деталізують зміст (*financial risks, frozen assets*).

- 9) термінологія, пов'язана з атомною енергетикою, безпекою, тероризмом (6,5%): *nuclear safety, nuclear facilities, nuclear terrorism, safeguards, IAEA, deoccupation, to deoccupy, to demilitarize*. Переважають однокомпонентні терміни, у двокомпонентних одиницях прикметники уточнюють сферу діяльності. Особливістю цієї групи є наявність префіксальних дієслів (*deoccupy, demilitarize*), які вказують на протилежний напрям дії – відновлення або знешкодження. Терміни атомної та безпекової сфери мають підвищену формальність і технічність, часто утворюються за допомогою префіксів та аналітичних структур, що забезпечують точність у визначенні процесів та дій.
- 10) загальні абстрактні поняття (6%). Загальні терміни, що набувають політичного забарвлення у політичному контексті: *peace, support, dignity, freedom, justice, agreement, homeland, stability, legitimacy, framework of the law, strategic, multi-party*. Терміни-іменники виражають узагальнені або морально-філософські поняття та містять один або два компоненти. Абстрактна термінологія тяжіє до мінімалізму та універсальності, що відображає її філософський характер. Такі одиниці зазвичай не мають складної морфологічної будови, але можуть набувати конкретизації у контексті через сполучення з іншими термінами: *strategic stability, multi-party democracy*.

Майже 90% усіх термінів становлять іменники, що свідчить про номінативний характер терміносистеми. Це пов'язано з тим, що домінантною для фахової мови є номінативна функція – потреба точно назвати явище, процес, інституцію чи об'єкт, не описуючи їх, а фіксуючи у вигляді сталих назв. Саме іменник найповніше виконує цю функцію: він дозволяє створювати компактні, структурно завершені та однозначні одиниці, які легко інтегруються у публіцистичний дискурс.

Відобразимо дані семантичного розподілу політичних термінів за допомогою діаграми, де цифрами позначимо назви семантичних груп. Як

бачимо, у текстах статей семантичні групи розподілено майже порівну, дещо переважають терміни, що за семантикою відображають загальні політичні поняття, а також пов'язані із військовою тематикою. Якщо перші притаманні загалом для усіх політичних видань, то другі – пов'язані безпосередньо із подіями воєнного стану в Україні і покликані інформувати про актуальні реалії.

На діаграмі блакитним кольором позначено назви посад і ролей; помаранчевим – назви установ та організацій; світло-сірим – географічні назви, пов'язані із політичною сферою; жовтим – загальні політичні поняття, світло-синім – військові терміни; зеленим – терміни, пов'язані з управлінням; темно-синім – терміни соціальної політики та гуманітарної сфери; темно-коричневим – терміни, що стосуються економіки, бюджету та фінансування; темно-сірим – терміни, пов'язані з енергетикою, ядерною безпекою й тероризмом; світло-коричневим – загальні поняття, що набувають політичного забарвлення у відповідному контексті.

Розподілимо вибрані терміни на змістовні групи відповідно до класифікації, яку пропонує Н. Поліщук:

- 1) інституційні терміни – назви органів влади, державних і наддержавних установ, структур, що здійснюють управління: *The Ministry of Energy of Ukraine, International Atomic Energy Agency (IAEA), Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, International Coalition for the Return of Ukrainian*

Children, European partners, Ukrainian Armed Forces, Aspen Security Forum;

- 2) ідеологічна лексика, яка відображає політичні концепти, цінності, мислення: *freedom, justice, sovereignty, rule of law, statehood, dignity, political identification, political dependence, puppet regime, civilized world;*
- 3) подієва лексика, що називає події, явища та процеси: *war, counter-offensive, liberation, mobilization, reunified, revolution, summit, sanctions, secondary sanctions, armed aggression, decision, statement, evacuation, evacuation process;*
- 4) правова і нормативна лексика: *law, international law, legal policy, legally sound, legitimate, litigation, framework of the law, mandate, Charter of the United Nations;*
- 5) патріотична й національна лексика, пов'язана з незалежністю та боротьбою за суверенітет: *independence, dignity, homeland, hero, sovereignty, territorial integrity, occupation, annexation.*

У вибірці знаходимо чимало термінів-інтернаціоналізмів, тобто лексичних одиниць, які характеризуються подібною формою та значенням в багатьох мовах, передусім європейських, і переважно походять з латини, грецької або англійської мов: *resolution, agency, international, mandate, sovereign, regime, sanctions, coalition, support, peace, dignity, stability, mobilization, personnel, evacuation, coordination, reintegration, notification, administration, institution, organization, management, implementation, leadership, minister, president, prime minister, ambassador, diplomat, parliament, committee, budget, deficit, financing, revenues, expenditures, law, justice, freedom, democracy, guarantees, security, architecture, strategy, partners, cooperation, opposition, position, identification, independence, legitimacy.* У проаналізованих текстах таких термінів виявлено значну кількість – 102 із 200, що становить 51% від загальної кількості. Це свідчить про їх активне функціонування у сучасному медіадискурсі та про тенденцію до уніфікації політичної термінології в міжнародному інформаційному просторі.

Водночас слід зазначити, що у політичній термінології функціонують і національно марковані одиниці, що мають специфічне значення в межах певної культурно-політичної системи, як-от, *The Verkhovna Rada of Ukraine Committee on Social Policy and Protection of Veterans' Rights* в українському контексті або ж *The White House, House of Commons, House of Lords of the UK Parliament* в англomовному.

За кількістю значень вибрані терміни можна поділити на однозначні та багатозначні. Однозначні, наприклад, *IAEA (МАГАТЕ), Tomahawk missiles, Eurozone* мають вузьке спеціалізоване значення та не піддаються множинному трактуванню. Здебільшого, це назви зброї, політичних інститутів, власні назви. А загальні терміни, наприклад, *resolution, support, position, mobilization* можуть набувати різного значення залежно від контексту. Наприклад, *resolution* може означати як резолюцію ООН, так і рішення у загальному значенні, *support* може відображати підтримку різного характеру, наприклад, матеріальну та нематеріальну, *position* вживається як для назв військових позицій, так і світоглядних, у значенні думки щодо якогось питання, *mobilization* може стосуватися як процесу військового призову, так і акумуляції ресурсів, коштів, сил, зборів тощо.

Також відзначимо, що у вибірці представлено загальнонаукові терміни, які вживаються у багатьох фахових мовах, та галузеві, специфічні лише для політичної сфери. До першої групи, наприклад, можемо віднести *implementation, coordination, management, institution, notification*, до другої – *sovereignty, sanctions, territorial integrity*.

2.2 Перекладацький аналіз політичної термінології

Переклад політичної термінології має дуже важливе значення, оскільки саме через нього забезпечується взаєморозуміння між державами, інституціями та народами. Політичні тексти, що створюються на міжнародному рівні, вимагають максимальної точності, адже навіть незначні відхилення у перекладі

терміна можуть призвести до викривлення змісту, непорозумінь або навіть до політичних конфліктів.

Політична термінологія характеризується особливостями, що створюють додаткові труднощі у процесі перекладу. До них належать багатозначність термінів, наявність культурно зумовлених конотацій, а також відмінності у політичних системах і традиціях різних країн. Перекладачеві необхідно враховувати як лінгвістичні, так і екстралінгвістичні чинники, аби забезпечити адекватність відтворення змісту та зберегти прагматичний ефект тексту.

Крім того, політичні терміни часто мають здатність набувати нових значень або змінюватися залежно від контексту. Це створює ситуації, коли прямий переклад (словниковий еквівалент) є недостатнім або навіть помилковим, і вимагає застосування різноманітних перекладацьких трансформацій.

На основі аналізу вибірки можемо ствердити, що найпоширенішим способом перекладу термінів є калькування: *offensive actions* – наступальні дії, *head of state* – глава держави, *local administrations* – місцеві адміністрації, *frozen assets* – заморожені активи, *The White House* – Білий дім.

У межах калькування можна розмежувати декілька видів, наприклад: семантичне (збереження значення, але адаптація під структуру української мови: *head of state* – глава держави замість голова), часткове (коли калькується лише частина терміна: *frozen assets* – заморожені активи).

Важливо також враховувати стилістичну доцільність кальки. У деяких випадках вона є усталеною традицією (*The White House* – Білий дім), а в інших може звучати штучно або не відповідати нормам української мови. Проте кальок, які б неорганічно вписалися у нормативну базу української мови, нам не траплялося.

За допомогою калькування перекладено як загальні назви, так і власні: *Aspen Security Forum* – Аспенський безпековий форум, *Ministry of Social Policy* – Міністерство соціальної політики, *The Verkhovna Rada of Ukraine Committee on*

Social Policy and Protection of Veterans' Rights – Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Ще одним поширеним способом перекладу термінів є транслітерація: *beneficiarie* – бенефіціар, *leader* – лідер, *aggressor* – агресор, *diplomat* – дипломат, *territory* – територія, *resolution* – резолюція, *deoccupation* – деокупація. За нашими спостереженнями, більшість термінів, перекладених за допомогою транслітерації, є інтернаціоналізмами та мають схоже написання та звучання у багатьох мовах.

Також зауважимо, що, зважаючи на види транскодування, які подає В. Карабан (транскодування, транслітерація, змішане транскодування та адаптивне транскодування) [15], переважає саме адаптивне транскодування, тобто переклад часто супроводжується адаптацією до української морфології: слова набувають флексій, суфіксів, префіксів, що робить їх органічними для мовного середовища. Важливо розрізнити транслітерацію від запозичення: перша зберігає форму, друга – може змінювати її відповідно до норм мови-реципієнта.

Чимало термінів мають українські еквіваленти, тому вони перекладені безпосередньо, згідно зі словниковими нормами: *rights* – права, *safety* – безпека, *dignity* – гідність, *war* – війна, *government* – уряд, *responsibilities* – обов'язки. Однак важливо враховувати стилістичну відповідність: чи зберігається емоційне та культурне навантаження терміна, чи відповідає переклад точному семантичному відтінку оригіналу. Тому перекладачі можуть вдаватися до лексичної заміни та обирати відповідник, який краще підходить за контекстом, тобто є синонімом терміна: *implementation* перекладено, як *виконання*, хоча є ще варіанти перекладу *забезпечення, здійснення та імплементація*; *accomplices* перекладано як *поплічники* попри першу пропозицію словника використати слово *співучасники* чи варіанти *співучасники, спільники*.

Окрім лексичної заміни, зафіксовано ще декілька видів граматичних замінів, наприклад:

- 1) дієслово *reunified* перекладено іменником *возз'єднання*;

2) герундій *liberating* перекладено дієсловом *звільняє*;

3) дієслово *to force* перекладено іменником *сила*.

У процесі аналізу перекладу також виявлено використання перекладацьких трансформацій. Серед них один випадок генералізації: вираз *is not in opposition* перекладено більш узагальнено – «не проти». Частіше трапляється конкретизація: *personnel* – *особовий склад*, *ammunition* – *боєприпаси*, *equipment* – *техніка*, *communities* – *населені пункти*.

При перекладі відбуваються й інші трансформації, наприклад, змінюється кількість компонентів – збільшується чи додається. Трапляються випадки, коли однокомпонентний термін перекладено двокомпонентним, наприклад, *communities* – *населені пункти*, *hostilities* – *бойові дії*. Або навпаки – двокомпонентний термін перекладено однокомпонентним: *Press Secretary* – *прес-секретар*. Слово-комполит може перекладатися українським відповідником, що не є композитом в українській мові, а звичайним однокореневим словом: *state-owned* – *державний*. Двокомпонентний термін перекладено трикомпонентним відповідником: *temporary residences* – *тимчасові місця проживання*; двокомпонентний термін *air defense* перекладено аббревіатурою *ППО*. Таких прикладів, коли кількість компонентів терміна при перекладі не збігається, виявлено дев'ять.

Також, окрім кількісних видозмін у компонентах при перекладі термінів словосполучень часто відбувається транспозиція – перестановка компонентів. Це пов'язано особливістю української мови, якій притаманні неузгоджені означення, які проявляються у словосполученнях, які складаються з іменника у називному відмінку та іменника у родовому відмінку. Натомість у англійській мові ці словосполучення побудовані за моделлю N+N: *security architecture* – *архітектура безпеки*, *war veterans* – *ветерани війни*, *security and defense sector* – *сектор безпеки та охорони*, *U.S. President* – *президент США*, *Tomahawk missiles* – *ракети «Томагавк»*.

Окрім цього, трапляються випадки додавання слова при перекладі: *President's of the United States* – *Президент Сполучених Штатів Америки*.

Випадків описового перекладу у вибірці не виявлено. Зазвичай цей перекладацький прийом притаманний науковим текстам, тоді як у політичному медіадискурсі він використовується рідше.

Окремо варто зазначити про переклад аббревіатур. У вибірці знаходимо аббревіатури без перекладу, подані мовою оригіналу: *ANTS*, *ICUV*, *G7*. Інші здебільшого перекладені за допомогою калькування: спершу перекладено саме словосполучення, що лежить в основі аббревіатури, а потім складено скальковану аббревіатуру із початкових літер: *EU – ЄС*, *MFA – МЗС*.

Трапляється й приклад адаптованого перекладу аббревіатури – утворення аббревіатури за нормами перекладу. Так, *IAEA* (International Atomic Energy Agency) перекладено як *МАГАТЕ*, оскільки ця назва організації має офіційний відповідник в українській мові. Перекладач замінює на функціональний український еквівалент, зрозумілий читачу. Можемо також вказати, що тут використано лексико-граматичну заміну.

Слід звернути увагу на те, що в окремих випадках використовується поєднання різних способів перекладу, особливо у термінах, що є словосполученнями. Наприклад, при перекладі терміну *Tomahawk missiles – ракети «Томагавк»* перший компонент транслітеровано, а другий перекладено за допомогою калькування; крім того перестановлено компоненти, тобто відбулася транспозиція. Термін *nuclear terrorism – ядерний тероризм* теж перекладено шляхом калькування першого слова і транслітерації іншого. При перекладі терміна *temporary residences – тимчасові місця проживання* перший елемент перекладено калькуванням, а другий за допомогою лексичної заміни, крім того відбулися зміни у структурі, бо внаслідок перекладу двокомпонентний термін став трикомпонентним.

На основі підрахунку різних способів перекладу політичних термінів у статтях інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» було визначено відсоткове співвідношення для побудови діаграми. Калькування становить 38%, транслітерація – 19,2%, прямий переклад (еквівалент) – 12,5%, лексична заміна – 8,6%, граматична заміна – 8,6%, конкретизація – 3,5%, генералізація –

0,4%, комбінація різних способів перекладу – 7, 8%, терміни, які подано в оригіналі без перекладу – 1,2%.

Отже, проаналізувавши способи перекладу у статтях видання інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна», зазначимо, що трапляються різні способи перекладу для того, щоб забезпечити зрозумілість та доречність тексту. Найпоширенішим способом перекладу є калькування, менше використовуються прямий еквівалентний переклад і транслітерація. Остання переважно використовується для перекладу інтернаціоналізмів. Також перекладачі активно використовують різні перекладацькі трансформації для того, щоб якомога краще адаптувати переклад під нормативну систему української мови, тому спостерігаємо різні види замін (граматичні та лексичні), транспозицію елементів тощо.

РОЗДІЛ III

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОПАНУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

3.1 Лекція як спосіб вивчення особливостей перекладу політичної термінології

Лекція у системі перекладознавчої та лінгвістичної освіти відіграє дуже важливу роль та становить основу навчального процесу. Вона спрямована на те, щоб надати студентам ґрунтовну теоретико-методологічну базу для подальшої наукової, перекладацької чи викладацької практики. Вивчення специфіки перекладу політичної термінології через лекцію також має вагоме значення, оскільки саме лекція забезпечує можливість системного викладу складного матеріалу, синтезу міждисциплінарних підходів та акцентування уваги на тих

аспектах термінотворення й перекладу, що вимагають спеціалізованої підготовки.

Лекція виконує роль джерела інформації, а також є методологічним інструментом, завдяки якому студенти оволодівають методами аналізу політичної термінології, критичним осмисленням способів перекладу та формують власне наукове бачення проблеми.

За визначенням Жмайлова В. «лекція (від лат. *lectio* – читання) – виклад навчального матеріалу в систематичній і послідовній формі, сконцентрований, головню, навколо фундаментальних засад науки. Лекція – традиційна форма навчання у закладах вищої освіти (ЗВО). Основна мета – дати систематизовані основи знань з навчальної дисципліни, зосередити увагу студентів на найбільш складних та ключових питаннях» [8].

У межах методичного розділу ми розробили лекцію на тему «Теоретичне підґрунтя дослідження англомовної політичної термінології» (Додаток В). Вона орієнтована на формування у студентів перекладацьких, лінгвістичних та аналітичних компетенцій. Зміст, композицію та логіку викладу ми будували на принципах науковості, системності та професійної спрямованості, щоб ознайомити студентів із фундаментальними поняттями термінознавства та закласти підґрунтя для подальшої практичної роботи з політичною лексикою у реальних перекладацьких ситуаціях.

За структурою лекцію було поділено на 7 тематичних частин, із яких сформовано план лекції:

План лекції:

1. Поняття терміна: визначення, ознаки та функції
2. Класифікація термінів у політичній сфері
3. Особливості суспільно-політичної лексики
4. Структурно-семантичні типи політичних термінів
5. Вплив англійської мови на українську політичну термінологію
6. Проблеми перекладу англомовної політичної термінології
7. Способи перекладу політичних термінів

Кожен розділ лекції логічно зумовлений та має певну навчальну та розвивальну функцію. У першому пункті лекції («Поняття терміна: визначення,

ознаки та функції») нашою метою було донести до студентів визначення терміна, його значення у мові, а також окреслити підходи до визначення цього поняття зарубіжними та українськими вченими. Також тут було перелічено основні ознаки терміна та функції, які він виконує для того, щоб дати студентам всеохопне розуміння цієї лінгвістичної одиниці та спонукати до поглибленої самостійної роботи над темою.

Для наочності та кращого сприйняття лекційного матеріалу, ознаки терміна, які визначають А. Д'яков, І. Чабан та Т. Щерба, ми узагальнили за допомогою таблиці.

№	Ознака	Характеристика
1.	Системність	Належність до певної терміносистеми
2.	Однозначність	Точне відображення одного конкретного поняття
3.	Дефінітованість	Чітке та офіційне визначення в наукових джерелах
4.	Лаконічність	Стислість формулювання
5.	Емоційна нейтральність	Відсутність експресії або оцінного забарвлення
6.	Нормативність	Закріпленість у фахових словниках або документах

Окрему увагу у першому пункті зосереджено на функціональному аспекті термінології, зокрема номінативній, когнітивній, комунікативній, ідентифікаційній та системоутворювальній функції, а також узагальнено роль і значення термінів у лінгвістиці, зокрема у політичній сфері як невід'ємній частині життя сучасного суспільства.

Для того, щоб студенти бачили та розуміли розмаїття термінів, другим пунктом лекції слугує класифікація термінів у політичній сфері. У цій частині лекційного матеріалу подано класифікації термінів за структурою, походженням, кількістю значень, рівнем усталеності, галузевою приналежністю. Розуміння такого поділу – це запорука формування розуміння

поліаспектної природи термінів, а також передумова до вміння подальшого їх упорядкування відповідно до функцій та контекстів, і, звісно, перекладу.

Третій пункт лекції – «Особливості суспільно-політичної лексики» – уже поглиблює попередньо викладений матеріал та починає формувати у студентів взаємозв'язок між теорією термінології та її конкретними виявами у мовленнєвих ситуаціях. Перш за все перед нами стояло завдання показати важливість та актуальність суспільно-політичної лексики, класифікувати її ознаки, а також функції. Усі теоретичні положення для наочності проілюстровано прикладами.

Четвертий пункт лекції є також класифікаційним і присвячений поділу політичних термінів на різні семантичні групи. Ця частина матеріалу демонструє студентам семантичне багатство суспільно-політичної лексики, а також спонукає до розуміння, що вміння диференціювати термінологічні одиниці на групи за різними критеріями – це запорука системності у мові. У цій частині матеріалу йдеться про інституційні терміни, ідеологічні, події, правові, медійні та політичні із наведенням прикладів. У межах розділу лекції запропоновано класифікацію суспільно-політичних термінів, яку ми виокремили на матеріалі магістерської роботи на основі статей інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна». За цим розподілом терміни поділено на 10 семантичних груп.

З методичної точки зору зазначений пункт лекції допомагає розвинути системне мислення, адже класифікація показує логічні зв'язки між термінами; полегшити засвоєння великого масиву лексики, оскільки групування за семантичними ознаками робить матеріал структурованим та доступнішим; поглибити професійну компетентність, позаяк студенти вчать застосовувати наукові підходи до аналізу політичної термінології; підвищити рівень мовленнєвої грамотності, адже вміння визначити тип терміна впливає на точність його перекладу та інтерпретації; забезпечити міждисциплінарний зв'язок, показавши, що політична термінологія взаємодіє з правом, медіа, соціологією, комунікаціями.

У наступному розділі лекції ми звернули увагу на порівняльний лінгвістичний аспект, а саме простежили вплив англійської мови на українську політичну термінологію, адже при перекладі можна побачити, що українська політична лексика насичена інтернаціоналізмами та запозиченнями.

У шостому пункті лекції зосереджено увагу на труднощах перекладу англійської політичної термінології на українську мову та пояснено, чому ці труднощі є принципово важливими для підготовки майбутніх фахівців із перекладу. Цей фрагмент матеріалу включено до лекції для того, щоб показати студентам реальну складність політичного дискурсу й наголосити, що переклад політичної лексики ніколи не зводиться до механічного добору відповідників. Отже, зазначений пункт лекції має чітку методичну мету: сформувати у студентів комплексне розуміння перекладацьких викликів, навчити їх критично мислити, зважувати прагматику, культурні особливості та стилістичні нюанси і відповідально підходити до роботи з політичною термінологією.

У сьомому розділі лекції детально розглянуто основні стратегії перекладу політичної термінології, адже робота з політичними термінами вимагає від перекладача не лише мовної компетентності, а й розуміння політичних реалій, історичного контексту та культурної специфіки. Метою зазначеної частини було показати студентам, що правильний переклад політичного терміна залежить не від одного «правильного» відповідника, а від здатності обрати оптимальну перекладацьку стратегію відповідно до контексту, функції та стилістики тексту. Це дало змогу показати студентам, що переклад політичної термінології є вибором, аналізом і балансом між точністю, зрозумілістю та стилістичною доречністю. Завдяки розгляду різних стратегій студенти отримують інструментальний набір, необхідний для професійної роботи з політичними текстами та формування власної перекладацької компетентності.

Також наприкінці лекції розроблено бліц-завдання для студентів, покликане активізувати увагу та перевірити, наскільки уважно вони засвоїли лекційний матеріал.

Обговорення лекції зі студентами

- 1) Чи можна вважати політичну термінологію закритою системою? Чому?
- 2) Які структурні моделі переважають у політичних термінах англійської мови?
- 3) Чи змінюється значення політичного терміна залежно від жанру тексту?
- 4) Як зрозуміти, що перед нами термін, а не загальноживане слово?
- 5) Чому політичний дискурс особливо чутливий до прагматики й конотацій?
- 6) У яких випадках калькування є виправданим, а коли – ні?
- 7) Як визначити, що перекладацька стратегія не спотворює політичного змісту?

Лекцію завершено логічними висновками, які випливають із викладеного матеріалу. Лекційний матеріал побудовано на наукових працях Л. Білозерської, А. Д'якова, Д. Каліщук, В. Карабана, Т. Кияка, А. Коваленка та інших дослідників.

Із точки зору методичної доцільності такий план лекції дозволив нам забезпечити логічну послідовність засвоєння матеріалу – починаючи від теорії терміна до практики перекладу; поступове ускладнення понять, що відповідає когнітивному розвитку студентів; комбінування широких наукових концепцій і конкретних прикладів, які виступають опорними точками для практичної частини дисципліни; можливість інтерактивізації лекції, коли окремі частини відкривають простір для дискусій і прикладного аналізу.

Лекція покликана сформувати у студентів такі компетентності:

- 1) лінгвістичну – уміння працювати з термінологічною системою як з упорядкованою знаковою моделлю;
- 2) перекладацьку – здатність обирати адекватні методи та техніки перекладу політичних термінів;
- 3) аналітичну – уміння ідентифікувати тип терміна, його структуру, семантичні ознаки, прагматику;
- 4) комунікативно-дискурсивну – розуміння політичного дискурсу як багаторівневої системи, де значення формуються в контексті;

5) інформаційну – робота зі словниками, глосаріями, корпусами, науковою літературою.

Лекція також виконує прикладну функцію: теоретичні відомості безпосередньо підводять студентів до практики роботи з політичними текстами – законодавчими актами, новинними матеріалами, аналітикою, дипломатичними документами. Розгляд функцій термінів у різних дискурсах допомагає студентам зрозуміти, чому один і той самий термін у різних жанрах може мати різні конотації й відповідно вимагати іншої перекладацької стратегії.

За своїми джерелами лекція ґрунтується на класичних працях з термінознавства, дослідженнях із політичної лінгвістики та дискурсології, сучасних зарубіжних студіях мови політики, лексикографічних та методичних джерелах, фахових корпусах політичних текстів, що слугують основою для прикладів.

У лекції використано такі методи:

- проблемно-орієнтований виклад, де окремі дефініції подаються через суперечливі або складні випадки;
- порівняльний аналіз термінів, що активізує аналітичне мислення;
- контекстуальний розбір, коли демонструється вживання політичного терміна у різних мовних середовищах;
- інтерактивні методи – постановка уточнювальних і проблемних запитань, залучення студентів до спільної інтерпретації.

За типологією лекція комбінована (змішана) проблемно-оглядового типу: вона поєднує подання теоретичного матеріалу з мікроаналізом, елементами дослідницької діяльності та орієнтацією на подальшу практику перекладу.

3.2 Практичне заняття як метод автоматизації практичних навичок перекладу політичних термінів

Практичне заняття є важливим компонентом освітнього процесу під час вивчення перекладознавства, оскільки забезпечує перехід від теоретичних знань до їх системного застосування у конкретних професійних ситуаціях. У контексті перекладу політичних термінів практичне заняття набуває особливої значущості, оскільки дозволяє студентам відпрацьовувати алгоритми перекладацької діяльності, формувати уявлення про закономірності термінологічних систем та інтегрувати знання з теорії перекладу в практичні дії. Саме в процесі регулярного виконання практичних вправ відбувається поступова автоматизація навичок, що є необхідною умовою для ефективного професійного перекладу політичної термінології.

Практичне заняття (лат. – діяльний) – це форма навчальної роботи, під час якої викладач організовує для студентів аналіз окремих теоретичних положень дисципліни та формує навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання конкретних завдань [13].

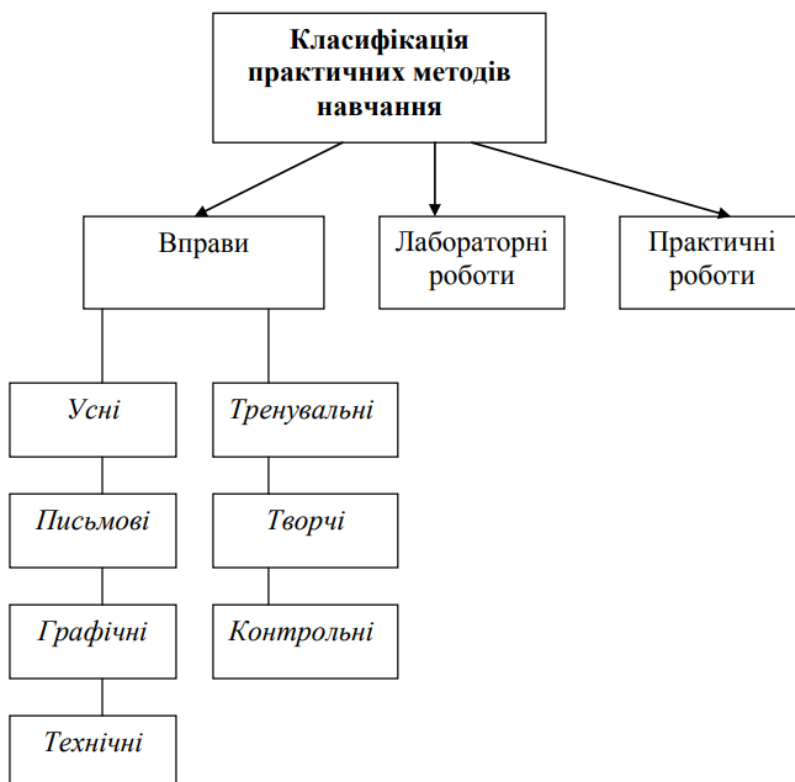
Головна дидактична мета практичних занять – формування у студентів професійних умінь і навичок, необхідних для виконання функціональних обов'язків та розвитку професійно-ділових якостей, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою випускника.

Основні завдання практичних занять:

- поглиблення та уточнення знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи;
- формування інтелектуальних навичок і умінь планування, аналізу та узагальнення;
- опанування навичок організації професійної діяльності;
- набуття первинного досвіду організації виробництва та управління ним;

— освоєння початкових навичок керівництва, менеджменту та самоменеджменту.

Л. Калашнікова поділяє практичні методи навчання на декілька груп, вагому частину яких складають саме вправи [13]:

На думку В. Головенкіна, формування навичок відбувається через багаторазові спроби й постійний добір оптимальних дій – іншими словами, через вправи та тренування. У міру того, як людина систематично виконує вправи, її навички стають дедалі стійкішими та автоматизованішими. Це виявляється у зростанні впевненості, точності та швидкості виконання. Саме ці показники й становлять основу критеріїв, за якими визначають рівень сформованості навичок [30, с.64].

Волошин І. поділяє усі вправи, що спрямовані на навчання іноземної мови, на декілька видів. Цю класифікацію ми використали для формування вправ на основі магістерської роботи.

Критерії			Типи вправ
1.	Спрямованість вправи на прийом або видачу інформації		Рецептивні Репродуктивні Рецептивно-репродуктивні Продуктивні Рецептивно-продуктивні
2.	Комунікативність		Комунікативні (або мовленнєві) Умовно-комунікативні (або умовно-мовленнєві) Некомунікативні (або мовні)
3.	Характер виконання		Усні Письмові
4.	Участь рідної мови		Одномовні Двомовні (перекладні)
5.	Функція у навчальному процесі		Тренувальні Контрольні
6.	Місце виконання		Класні Домашні Лабораторні

Як бачимо, типи вправ у методиці викладання іноземних мов визначають за різними критеріями. Перший критерій спрямований на прийом або видачу інформації. Рецептивні вправи передбачають роботу зі сприйняттям матеріалу: читання, слухання, розуміння змісту. Репродуктивні вправи передбачають відтворення готового зразка, наприклад, повторення, переписування чи відтворення почутого. Рецептивно-репродуктивні поєднують сприймання й подальше відтворення. Продуктивні вимагають самостійного породження інформації: написання тексту, формулювання думки, переклад. Рецептивно-продуктивні поєднують сприймання матеріалу зі створенням нового продукту мовлення, як-от прочитати текст і переказати його.

Другий критерій – комунікативність. Комунікативні або мовленнєві вправи використовуються в ситуаціях реального чи імітованого спілкування, наприклад у діалогах чи листуванні. Умовно-комунікативні містять елементи

спілкування, але виконуються за певним шаблоном або в рольовому форматі. Некомунікативні (мовні) не пов'язані зі спілкуванням, а зосереджені на опрацюванні мовного матеріалу: граматики, лексики, перекладу окремих слів.

Третій критерій – характер виконання. Усні вправи виконуються вголос, передбачають говоріння. Письмові, відповідно, виконуються у письмовій формі й орієнтовані на фіксацію матеріалу на письмі.

Четвертий критерій – участь рідної мови. Одномовні вправи обмежені лише мовою, яку вивчають, без залучення рідної. Двомовні або перекладні передбачають взаємодію двох мов – переклад, пошук відповідників чи зіставлення мовних одиниць.

П'ятий критерій – функція у навчальному процесі. Тренувальні вправи спрямовані на формування та закріплення навичок, тоді як контрольні мають на меті перевірку рівня освоєння матеріалу.

Шостий критерій – місце виконання. Класні вправи виконуються під час заняття, домашні – самостійно поза класом, а лабораторні – із застосуванням технічних засобів, наприклад аудіоматеріалів чи комп'ютерних програм.

Розроблені у межах магістерського дослідження вправи спрямовані на формування і розвиток перекладацької компетентності студентів. Завдання передбачають усі етапи роботи з терміном:

- пошук словникових еквівалентів;
- семантичний аналіз;
- введення термінів у контекст;
- переклад термінів.

Метою завдань є виробити розуміння значення термінів, вміння шукати їх у текстах, а також у виробленні вміння працювати з ними у перекладацькому процесі, ураховуючи контекст, стиль, функцію та прагматичний аспект висловлювання (Додаток Г).

Перша частина вправ пов'язана із засвоєнням та систематизацією лексико-семантичного матеріалу. У вправі 1 студенту запропоновано знайти словникові еквіваленти суспільно-політичних термінів. Дозволено користуватися словниками та інтернет-джерелами.

Exercise 1. Find dictionary equivalents.

Translate the given terms into Ukrainian.

implementation, coordination, management, leadership, institutions, enterprises, government, social support, sanctions, diplomacy, hostilities, defense production, security architecture, rule of law, framework of the law, Energy Minister, Ministry of Social Policy, Ukrainian Armed Forces, mobilization level, reintegration, homeland, freedom, justice, sovereignty, Charter of the United Nations

Мета: навчити студентів ідентифікувати політичні терміни у текстах.

Тип вправи: рецептивно-продуктивна, некомунікативна, письмова, двомовна, тренувальна, аудиторна.

Друга вправа передбачає пошук англomовних політичних термінів у медіадискурсі.

Exercise 2. Identify political terms in the text.

Read the given text and write out all political terms you can find.

Include examples such as names of institutions, international organizations, government bodies, political concepts, legal notions, etc.

«Petro Poroshenko handed over four more Ai-Petri complexes to the Armed Forces, which have already proven themselves to be effective protection against guided aerial bombs and kamikaze drones.

Мета: навчити студента знаходити політичні терміни. **Тип вправи:** рецептивно-продуктивна, комунікативна, усна, одномовна, тренувальна, самостійна.

У третій вправі пропонуємо студентам співставити англійські політичні терміни з їхніми українськими відповідниками. Ця вправа спрямована на те, щоб перевірити розуміння змісту і функцій термінів.

Exercise 3. Match the English terms with the Ukrainian equivalents.

Connect each English term with its corresponding Ukrainian translation.

1. *Prime Minister*
2. *ambassador*
3. *State Emergency Service*
4. *revenues*
5. *personnel*
6. *diplomatic relations*
7. *The Ministry of Foreign Affairs*
8. *MFA*
9. *statement*
10. *inviolability*
  - (a) *доходи*
  - (б) *посол*
  - (в) *прем'єр-міністр*
  - (г) *особовий склад*
  - (д) *Державна служба з надзвичайних ситуацій*

Мета: навчити студентів шукати точні відповідники термінологічних одиниць. **Тип вправи:** рецептивно-продуктивна, комунікативна, усна, двомовна, тренувальна, аудиторна.

Вправа 4 зосереджена на семантичному аналізі термінів. Її мета – поглибити розуміння значення термінів. Такий аналіз розвиває у студентів аналітичне мислення, що є важливим елементом лінгвістичної компетентності.

Exercise 4. Determine the semantics of the terms.

Analyze the following terms: identify their core meaning and any connotations or additional shades of meaning.

peace, support, regime, legitimacy, reintegration, independence, leadership, justice, diplomacy, rule of law, to deoccupy, to demilitarize, authorities, nuclear facilities, sovereign, mandate, international, civilized world, nuclear terrorism, implementation, Energy Minister, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, safeguards, sanctions, IAEA, MFA, ANTS, ICUV, G7.

Мета: навчити студентів розрізняти значення термінів залежно від контексту. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, двомовна, тренувальна, домашня.

У п'ятій вправі потрібно класифікувати терміни на тематичні групи. Цю вправу ми розробили для того, щоб студенти змогли простежити системність

термінології, розуміти її диференціацію за певними сферами діяльності – політичної, військової, соціальної чи економічної. У результаті виконання цього комплексу вправ студент оперуватиме базовим термінологічним словником.

Exercise 5. Sort the terms into thematic groups.

Identify to which sphere each term belongs: political, military, social, administrative, economic, or humanitarian.

counter-offensive, evacuation, revenues, Prime Minister, Ministry of Foreign Affairs, artillery, budget, reintegration, veterans' policy, international law, White House, U.S., U.S. President, Press Secretary, agreement, leader, Tomahawk missiles, frozen assets, ambassador, position, opposition, ANTS, legally sound,

Мета: навчити студентів розподіляти політичну термінологію на семантичні групи. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, двомовна, тренувальна, аудиторна.

Наступна група вправ (6–8) спрямована на розвиток перекладацького мислення та вміння застосовувати різні способи перекладу залежно від типу терміна.

У вправі 6 студент має визначити, який саме спосіб перекладу – калькування, описовий переклад, лексична заміна, транскрипція чи транслітерація – є найбільш доцільним у конкретному випадку. Це завдання закріплює теоретичні знання з курсу перекладознавства та формує практичне розуміння, як і чому варто обирати той чи інший спосіб.

Exercise 6. Identify the translation method.

For each term, indicate which translation strategy is appropriate — calque, descriptive translation, lexical substitution, transcription, or transliteration.

Verkhovna Rada of Ukraine, Aspen Security Forum, subvention, rule of law, G7, frozen assets, reintegration, consulate, State Information System, Ukrainian-British partnership, state-owned, confiscation, Eurozone, international community, G7, legal, litigation, country, European Council, reparations loan, diplomatic relations, The Ministry of Foreign Affairs, MFA, diplomatic, territory, Autonomous Republic of Crimea, occupied, decision, statement, sovereignty, territorial integrity.

Мета: розвивати у студентів уміння визначати способи перекладу термінів. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, двомовна, тренувальна, аудиторна.

Вправа 7 передбачає складання речень з політичними термінами та переклад їх українською мовою. Таким чином активізується засвоєна лексика, студенти вчаться використовувати терміни у природному контексті, розуміти особливості їхнього функціонування у реченні, добирати граматично і стилістично точні еквіваленти.

Exercise 7. Make up sentences with the terms and translate them.

Compose sentences using each term.

to reinforce, mobilization, defensive line, to mine, occupiers, armed aggression, front line, security architecture, to legitimize, international community, consulate, political identification, political dependence, puppet regime, independence, inviolability, Charter of the United Nations, temporarily occupied, statehood.

Мета: розвивати у студентів уміння вводити термінологію у ситуацію мовлення. **Тип вправи:** продуктивна, мовна, письмова двомовна, тренувальна, аудиторна.

Восьма вправа поглиблює розуміння семантики термінів. Студент має пояснити відмінності між схожими за змістом термінами, наприклад, *security* і *safety*, *freedom* і *independence*. Завдяки цьому формується семантична гнучкість мислення, розуміння тонких смислових меж, без чого перекладач не може забезпечити точність і природню доречність перекладу.

Exercise 8. Explain differences between similar terms.

Describe how the following pairs of terms differ in meaning.

security – safety

country – state

law – justice

management – leadership

freedom – independence

national – international

Мета: удосконалювати мовну та перекладацьку компетентність, заохочувати досліджувати глибоку семантику термінів, відмінність між

синонімічними термінами-поняттями. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, двомовна, тренувальна, аудиторна.

Третя частина вправ (9–11) орієнтована на роботу з офіційною, інституційною та адміністративною термінологією, що має усталені нормативні еквіваленти.

Дев'ята вправа вимагає знайти офіційні переклади назв установ, використовуючи авторитетні джерела.

Exercise 9. Translate official names of institutions.

Using online sources, find the official Ukrainian equivalents of the given institutional names.

Ministry of Health of Ukraine, House of Lords of the UK Parliament, Pension Fund of Ukraine, State Emergency Service, European Council, The Ministry of Foreign Affairs, National Social Service of Ukraine, White House, EU, G7

Мета: виховати у студентів професійну відповідальність і навичку перевіряти офіційність назв перед їх використанням у перекладі. **Тип вправи:** рецептивно-продуктивна, некомунікативна, письмова, двомовна, тренувальна, самостійна.

Десята вправа має граматичне спрямування: студенти перетворюють терміни з однієї частини мови в іншу, наприклад з іменника у дієслово, й аналізують зміни значення.

Exercise 10. Change the part of speech.

Transform the given terms from nouns into verbs or vice versa, and translate the resulting words.

liberation, to implement, mobilization, to form, to decide, occupation, to negotiate, legislation, to ratify, approval, to sanction, governance, to withdraw, cooperation, to govern, recognition, to legislate, election, to elect, representation, to represent, violation, to violate, regulation, to regulate, to declare.

Мета: розвинути морфологічну гнучкість і допомагає глибше усвідомити словотвірні зв'язки у мові. **Тип вправи:** продуктивна, некомунікативна, письмова, двомовна, тренувальна, самостійна.

Вправа 11 продовжує роботу з терміносистемою, зосереджуючись на багатокомпонентних одиницях. Вона навчає розпізнавати структуру складних

термінів, визначати зв'язки між компонентами, правильно відтворювати їх у перекладі та уникати калькування, що може спотворити зміст.

Exercise 11. Identify multi-component terms.

Find the multi-component terms in the text and write them out. For each term, provide its meaning in Ukrainian.

State Information System for Coordination of Evacuation and Assistance to Persons from Temporarily Occupied and Frontline Territories, peace, support, regime, legitimacy, reintegration, independence, leadership, justice, diplomacy, rule of law, multi-party, reintegration, co-chair, govt, subvention, leadership, framework, occupiers, social committee, strategic partnership, security architecture, armed aggression, international coalition

Мета: навчити студентів визначати структуру термінів. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, одномовна, тренувальна, аудиторна.

Четверта група вправ (12–16) має на меті формування знань про словотворення і морфологічну будову термінів.

У вправі 12 студент аналізує способи творення термінів – складання, афіксацію, скорочення чи запозичення, і таким чином усвідомлює закономірності формування терміносистеми.

Exercise 12. Analyze word-formation methods.

Determine how each term was formed (compounding, affixation, abbreviation).

multi-party, reintegration, co-chair, govt, subvention, leadership, framework, occupiers, partnership, position, reintegration.

Мета: розвивати у студентів уміння визначати способи творення термінів. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, одномовна, тренувальна, аудиторна.

Вправа 13 присвячена перекладу з української мови на англійську, тобто зворотному перекладу, допомагає перевірити точність і адекватність передавання змісту, оскільки дає можливість зіставити власний варіант із оригіналом.

Exercise 13. Translate the provided Ukrainian equivalents into English.

дипломатичні відносини, Міністерство закордонних справ, МЗС, дипломатичний, територія, Автономна Республіка Крим, окупований, рішення, заява, суверенітет, територіальна цілісність, кордон, зобов'язання, збройна агресія, легітимізувати, консульство, політична ідентифікація, політична залежність, маріонетковий режим, незалежність, недоторканність, Статут Організації Об'єднаних Націй, тимчасово окупований, державність, Білий дім, США, Президент США, прес-секретар, домовленість, лідер, ракети «Томагавк»

Мета: навчити студентів контролювати якість перекладу. **Тип вправи:** продуктивна, некомунікативна, письмова, двомовна, тренувальна, самостійна.

Вправа 14 вимагає дати коротке англomовне тлумачення кожного терміна, що розвиває навички дефініційного опису і сприяє переходу від пасивного знання лексики до активного володіння нею.

Exercise 14. Match the terms with their definitions.

Connect each term with the correct definition.

implementation, sovereignty, sanctions, diplomacy, mobilization, democracy, regime, justice, subvention, deficit

- the process of putting a plan, decision, or policy into effect.
- the supreme authority and independence of a state to govern itself.
- official penalties or restrictions imposed by one country or organization on another.
- the practice of managing international relations through negotiation and dialogue.

Мета: розвивати у студентів уміння пояснювати значення термінів англійською мовою. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, одномовна, тренувальна, аудиторна.

П'ятнадцята вправа передбачає підстановку термінів у контекст, що стимулює розвиток контекстуального мислення й уміння розпізнавати стилістично доречні варіанти вживання.

Exercise 15. Use the terms in context.

Fill in the blanks in the English sentences with appropriate terms from the list.

1. Despite ongoing conflicts, maintaining strong _____ with neighboring countries is crucial for ensuring regional stability.
2. The _____ has issued a statement condemning violations of international law in the disputed region.
3. According to the _____, all member states are obliged to respect the sovereignty and independence of other countries.
4. The ambassador emphasized that the negotiations required a highly _____ approach to avoid escalating tensions.

Мета: розвивати у студентів уміння вводити терміни у ситуацію мовлення. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, письмова, одномовна, тренувальна, домашня.

Вправа 16 має морфологічний характер. Відповідно до завдання студенти класифікують терміни за структурою, визначаючи, які з них є простими, складними або складеними.

Exercise 16. Analyze morphological structure.

Determine which terms are simple, complex, or compound.

war, co-chair, peacekeeping, counter-offensive, reintegration, leadership, White House, rule of law, front line, long-term

Мета: формувати розуміння морфологічних моделей термінів, що важливо для їх правильного перекладу та аналізу. **Тип вправи:** продуктивна, комунікативна, усна, одномовна, тренувальна, аудиторна.

Завершальний блок вправ (17–18) має комбінований характер і передбачає практичне застосування всіх раніше засвоєних знань. У вправі 17 студенти створюють власний двомовний глосарій з обраної тематики – військової, політичної або адміністративної. Ця вправа має проєктний характер і спрямована на розвиток уміння систематизувати термінологію, оформлювати її відповідно до академічних стандартів, добирати приклади контекстуального вживання.

Exercise 17. Create your own bilingual glossary.

Select 15–20 terms from one topic and create a glossary that includes the English term, Ukrainian equivalent, part of speech, example context, and translation note.

Themes:

1. Military terminology.
2. Political terminology.
3. Administrative and management terms.

Мета: закріпити вивчення лексики на практичному рівні, сформувані навички аналітичної та дослідницької роботи. **Тип вправи:** продуктивна, некомунікативна, письмова, двомовна, контрольна, самостійна.

Вправа 18 є підсумковою: студент перекладає автентичний текст і коментує застосовані перекладацькі прийоми, пояснює труднощі та обґрунтовує власні рішення. Цей етап узагальнює весь попередній матеріал, оскільки вимагає одночасного залучення лексичних, граматичних, аналітичних та прагматичних навичок.

Exercise 18. Translate the text.

Translate the excerpt from the article. Explain the translation strategies you used, describe any difficulties encountered, and compare your translation with the Ukrainian text.

«The Ministry of Energy of Ukraine is considering the resolution of the General Conference of the International Atomic Energy Agency (IAEA) demanding immediate deoccupation of Zaporizhia NPP as a step towards restoring nuclear safety. "The 69th General Conference of the IAEA adopted the resolution Nuclear Safety, Nuclear Security and Safeguards in Ukraine. The document, supported by 62 member states, calls on the Russian Federation to immediately deoccupy and demilitarize the Zaporizhia NPP and return it to full control of the Ukrainian authorities. The Ministry of Energy considers this resolution as a step towards restoring nuclear safety," the Ministry of Energy said in a statement on Thursday evening.

Мета: закріпити у студентів уміння перекладати тексти політичного характеру, порівнювати свій переклад із офіційним та визначати проблеми та труднощі перекладу. **Тип вправи:** продуктивна, некомунікативна, письмова, двомовна, контрольна, самостійна.

Загалом запропонований комплекс вправ формує цілісну систему навчання перекладу суспільно-політичної термінології. На початковому етапі студенти засвоюють лексико-семантичну базу, далі вчаться застосовувати різні способи перекладу, потім переходять до морфологічного і структурного аналізу термінів, а на завершальному етапі інтегрують отримані знання у власну перекладацьку практику. Такий підхід забезпечує поетапне формування професійних компетентностей: термінологічної, лінгвістичної, аналітичної, перекладацької та комунікативної.

3.3 Основні положення магістерської роботи німецькою мовою

Die Masterarbeit ist dem umfassenden Studium der strukturell-semantischen und übersetzungsbezogenen Aspekte der Funktionsweise politischer Terminologie am Material der Nachrichtenagentur „Interfax-Ukraine“ gewidmet. Die Relevanz der Untersuchung ergibt sich aus der zunehmenden Rolle politischer Kommunikation in der globalisierten Gesellschaft, der Notwendigkeit einer genauen und adäquaten Wiedergabe politischer Konzepte im interlingualen Raum sowie der ständigen Aktualisierung des terminologischen Apparats infolge politischer, sozialer und kultureller Transformationen.

In der Arbeit werden die wissenschaftlichen Ansätze zur Definition des Begriffs „Terminus“ analysiert, dessen Merkmale, Funktionen und Klassifikationskriterien präzisiert. Besonderes Augenmerk liegt auf dem sozial-politischen Lexikon als spezifischer lexikalischer Schicht, die Termini mit unterschiedlichem Grad an Stabilität vereint, von traditionellen Konzepten bis zu neuen Bezeichnungen, die durch globale politische Prozesse entstehen.

Das Kapitel „Theoretische Grundlagen der Untersuchung der englischsprachigen politischen Terminologie“ bildet die Grundlage für die weitere Analyse von Übersetzungsstrategien und Besonderheiten der Terminfunktion im politischen Diskurs.

Im Unterkapitel 1.1 „Der Terminus als Gegenstand wissenschaftlicher Forschung: Merkmale, Funktionen und Typen“ wird die Essenz des Begriffs

„Terminus“ in verschiedenen linguistischen Schulen betrachtet. Es werden Ansätze ausländischer und ukrainischer Wissenschaftler dargestellt, die den Terminus nicht nur als sprachliche Einheit, sondern auch als kognitives Instrument und Element wissenschaftlichen Denkens betrachten. Besonders hervorgehoben werden die Merkmale von Termini (Systematik, Eindeutigkeit, Definiiertheit, Prägnanz, Emotionalitätsfreiheit), ihre Funktionen (nominative, kognitive, kommunikative, identifikative usw.) sowie ihre Typen (einfache, zusammengesetzte, Abkürzungen, internationale, entlehnte, nationale, etablierte und neukreierte). Dies ermöglicht ein umfassendes Verständnis der Natur des Terminus und der Bedingungen seiner Funktion in spezialisierten Terminsyste men.

Im Unterkapitel 1.2 „Charakteristik des sozial-politischen Lexikons“ liegt der Fokus auf der Besonderheit politischer Terminologie als spezieller lexikalischer Schicht, die politische Prozesse, Institutionen, Ereignisse und Ideen widerspiegelt. Es wird gezeigt, dass dieses Lexikon dynamisch, ideologisch markiert und in der Nutzung öffentlich ist. Es reagiert aktiv auf gesellschaftlich-politische Transformationen und Globalisierungsprozesse, weshalb es einen erheblichen Anteil an Entlehnungen, insbesondere aus der englischen Sprache, enthält. Es werden die Hauptfunktionen des sozial-politischen Lexikons herausgestellt (nominativ, informativ, ideologisch, manipulativ, emotional-expressiv) sowie seine semantischen Gruppen: institutionell, ideologisch, ereignisbezogen usw.

Somit bildet dieses Kapitel die methodologische Basis für die Analyse englischsprachiger politischer Terminologie. Es zeigt, dass Termini in diesem Bereich nicht nur sprachliche, sondern auch soziokulturelle und ideologische Bedeutung tragen. Daher erfordert ihre Untersuchung und Übersetzung einen umfassenden Ansatz, der strukturelle, semantische und funktionale Besonderheiten berücksichtigt.

Das zweite Kapitel der Masterarbeit widmet sich der umfassenden Analyse der strukturell-semantischen Merkmale politischer Terminologie sowie der Spezifik ihrer Übersetzung anhand von Texten der Nachrichtenagentur „Interfax-Ukraine“. Im Mittelpunkt steht die Frage, wie politische Termini auf der Ebene von Form und

Inhalt organisiert sind, welche Strukturmodelle bei der Terminbildung am produktivsten sind und welche semantischen Nuancen Übersetzungsschwierigkeiten verursachen.

Im Unterkapitel 2.1 werden die strukturellen und semantischen Besonderheiten politischer Termini detailliert betrachtet. Es wurde festgestellt, dass sie sowohl einfache als auch zusammengesetzte Bezeichnungen sowie eine Vielzahl zusammengesetzter und mehrkomponentiger Termini umfassen, die nach den Modellen „Adjektiv + Substantiv“, „Substantiv + Substantiv“, „Eigename + Substantiv“ gebildet werden. Besonders hervorgehoben werden Abkürzungen, die im politischen Diskurs weit verbreitet sind. Die semantische Analyse erlaubte die Gruppierung der Termini nach Themenbereichen: staatliche Institutionen, internationale Organisationen, Ämter, sozial-politische Prozesse, militärisch-sicherheitsrelevante Themen. Es wird gezeigt, dass politische Terminologie nicht statisch ist: Sie spiegelt die Dynamik politischer Prozesse wider und erhält häufig neue Bedeutungen abhängig vom Kontext.

Im Unterkapitel 2.2 liegt der Fokus auf dem übersetzerischen Aspekt der Terminfunktion. Die Hauptschwierigkeiten bei der Übersetzung englischsprachiger politischer Texte werden detailliert analysiert: Mehrdeutigkeit der Termini, Unterschiede in politischen Systemen, ideologische Markierung des Lexikons, kulturelle Konnotationen und die Notwendigkeit, den pragmatischen Effekt zu bewahren. Die häufigsten Übersetzungsstrategien werden hervorgehoben, darunter Lehnübersetzung (Calque), beschreibende Übersetzung, Transliteration, lexikalischer Ersatz und kombinierte Transformationen. Der Vergleich der Termini und ihrer Übersetzungen zeigt, dass die Wahl der Strategie vom Kontext, vom Adressaten und vom Textgenre abhängt. Eine wichtige Aufgabe des Übersetzers besteht dabei nicht nur in der inhaltlichen Übertragung, sondern auch im Erhalt des offiziell-institutionellen Charakters der Äußerungen, ihrer Genauigkeit und Neutralität.

Insgesamt zeigt das zweite Kapitel, dass politische Terminologie ein mehrstufiges System ist, in dem Struktur und Semantik eng mit der Übersetzungspraxis verknüpft sind. Die durchgeführte Analyse bestätigt die

Notwendigkeit eines umfassenden Ansatzes zur Untersuchung politischer Terminologie, der linguistische Beschreibung und Übersetzungsanalyse kombiniert, da nur in dieser Wechselwirkung die Gesetzmäßigkeiten ihrer Funktionsweise im interlingualen Kommunikationsprozess vollständig aufgedeckt werden können.

Im dritten Kapitel werden die wichtigsten Formen der Lehrtätigkeit in der Übersetzungswissenschaft untersucht, die auf das Studium der Besonderheiten der Übersetzung politischer Terminologie ausgerichtet sind: Vorlesung und praktische Übung. Die Vorlesung wird als systematische und methodisch fundierte Art der Wissensvermittlung dargestellt, die die Integration theoretischer Kenntnisse und praktischer Fähigkeiten ermöglicht, wissenschaftliches Denken und kritische Reflexion von Übersetzungsstrategien fördert und die Kompetenzen zukünftiger Übersetzer entwickelt. Besondere Aufmerksamkeit gilt den verschiedenen Formen von Vorlesungen, einschließlich thematischer, einführender, zusammenfassender, Überblicks-, Beratungs-, problemorientierter und aktiver Formen, die die Lernaktivität der Studierenden und die Ausbildung von Forschungsfähigkeiten fördern.

Die praktische Übung wird als Methode zur Automatisierung praktischer Übersetzungsfähigkeiten politischer Termini analysiert. Ihre Rolle bei der Entwicklung von Fähigkeiten zur Klassifikation und Analyse von Termini, bei der Anwendung von Übersetzungsstrategien in realen Kontexten, bei der Arbeit mit authentischen Texten sowie bei der Förderung beruflicher Flexibilität und kritischen Denkens wird hervorgehoben. Die Kombination von Vorlesungen und praktischen Übungen gewährleistet eine systematische Ausbildung, die Integration von Theorie und Praxis, stimuliert die Forschungsaktivität der Studierenden und entwickelt ein hohes Niveau der Übersetzungskompetenz im Bereich des politischen Diskurses.

Die theoretische Bedeutung der Untersuchung liegt in der Präzisierung der strukturell-semantischen Merkmale politischer Termini, der Erweiterung der Vorstellungen über deren funktionale Spezifik und Übersetzungstransformationen. Der praktische Wert der Arbeit besteht in der Möglichkeit, die Forschungsergebnisse im Unterricht, bei der Erstellung spezialisierter Wörterbücher politischer

Terminologie und bei der Entwicklung von Lehrkursen zur Übersetzung sozial-politischer Texte zu nutzen.

Die Struktur der Masterarbeit umfasst Einleitung, drei Kapitel, Schlussfolgerungen, Literaturverzeichnis und Anhänge. Das durchgeführte Studium kommt zu dem Schluss, dass politische Terminologie ein dynamisches und mehrstufiges System ist, dessen adäquate Übertragung vom Übersetzer nicht nur sprachliche Kompetenz, sondern auch fundiertes politisches Wissen und die Fähigkeit zur interkulturellen Interpretation erfordert.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи матеріал, викладений у магістерській роботі, можна сформулювати такі висновки.

Термін як лінгвістичне явище є основною мовною одиницею галузевої комунікації та об'єктом дослідження прикладної лінгвістики, термінознавства і перекладознавства. Він позначає конкретне поняття у межах певної галузі знань і слугує для забезпечення точності та однозначності професійного спілкування.

Основними ознаками терміна є системність, однозначність, дефінітованість, лаконічність та відсутність емоційного забарвлення. Термін функціонує в межах терміносистеми, вступаючи у логіко-понятійні зв'язки з іншими одиницями, і забезпечує формалізацію, збереження та передавання спеціальних знань. Він виконує номінативну, ідентифікаційну, когнітивну, комунікативну та системоутворювальну функції, що робить його незамінним елементом наукового дискурсу та професійної комунікації.

Політична термінологія є частиною суспільно-політичної лексики, яка відображає політичні інститути, процеси, події та концепти. Основні ознаки такої лексики – актуальність, публічність уживання, ідеологічна маркованість, стилістична варіативність і міждисциплінарність. Вона виконує номінативну, інформативну, емоційно-експресивну, ідеологічну та маніпулятивну функції, забезпечуючи формування громадської думки та підтримання політичної ідентичності. За семантичною ознакою суспільно-політична лексика поділяється на інституційну, ідеологічну, подієву, правову, медійну та патріотичну групи, кожна з яких має специфічні ознаки та вимоги до точності перекладу.

Переклад англomовних політичних текстів українською є складним завданням, що вимагає точності, термінологічної відповідності та врахування стилістики, риторики й прагматики оригіналу. Основні труднощі пов'язані з

відсутністю прямих еквівалентів для термінів і політичних реалій, багатозначністю слів, неологізмами, складною синтаксичною структурою та прагматичною спрямованістю висловлювань. Перекладач має балансувати між еквівалентністю та адаптацією тексту, передавати емоційно-прагматичний ефект, уникати втрати чи спотворення політичного послання. Успішний переклад забезпечує зрозумілість, функціональну адекватність і збереження впливу тексту на читача.

Аналіз політичних термінів, відібраних зі статей інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» засвідчив, що більшість одиниць у вибірці є простими іменниками, що відображають базові політичні, адміністративні та військові поняття. Серед однокомпонентних терміноодиниць найчисленнішими є афіксальні терміни, тоді як складні утворення трапляються рідше; важливу роль у збагаченні лексики відіграє конверсія. Двокомпонентні терміни-словосполучення, переважно за моделями Adj+N і N+N, забезпечують точне та компактне позначення посад, організацій, процесів і явищ, тоді як багатоконпонентні конструкції відображають складні інституційні та правові структури. Статистичний розподіл свідчить про баланс між інформативністю та мовною економією: короткі терміни домінують у медіадискурсі, а довгі – у спеціалізованому офіційному контексті. Аббревіація є продуктивним способом творення політичної термінології. У новинних текстах вона представлена ініціалізмами, акронімами, змішаними та усіченим скороченнями, що позначають основні міжнародні організації та інституції.

Семантичний аналіз демонструє різноманітність груп термінів: професії та посади, установи та організації, географічні назви, загальні політичні поняття, військова та адміністративна термінологія, економіка, безпека та гуманітарна сфера. Семантичні групи розподілено майже порівну, дещо переважають терміни, що за семантикою відображають загальні політичні поняття, а також пов'язані із військовою тематикою. Значна частка термінів є інтернаціоналізмами, що відображає тенденцію до уніфікації політичної мови на міжнародному рівні, водночас національно марковані одиниці передають

специфіку культурно-політичного контексту, як-от *Verkhovna Rada* чи *The White House*.

Виявлено, що терміни поділяються на однозначні, здебільшого власні назви та спеціалізовані поняття, та багатозначні, які залежать від контексту. У політичному медіадискурсі активне функціонування таких термінів сприяє точності передачі інформації та забезпечує можливості для систематизації й перекладацького аналізу. Це підкреслює важливість структурно-семантичного підходу для розуміння ролі термінів у формуванні політичного дискурсу.

Переклад політичної термінології є критично важливим для міжнародного взаєморозуміння та точності комунікації між державами, інституціями та громадянами. Труднощі перекладу пов'язані з багатозначністю термінів, культурними конотаціями та відмінностями політичних систем, що вимагає врахування лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників, а також контексту для адекватного відтворення змісту.

Найпоширенішим способом перекладу є калькування, яке застосовується як до загальних, так і до власних назв, із різними варіантами адаптації під українську мову. Часто використовується транслітерація для інтернаціоналізмів, прямий переклад за словниковим еквівалентом, лексична і граматична заміна, конкретизація та генералізація. При перекладі відбуваються зміни кількості компонентів, транспозиція елементів та комбіновані трансформації для збереження точності та стилістичної доречності.

Під час аналізу вибірки термінів у медіадискурсі агенства «Інтерфакс-Україна» було виявлено, що калькування становить 38%, транслітерація – 19,2%, прямий переклад – 12,5%, інші методи (лексичні та граматичні заміни, конкретизація, генералізація, комбінації способів) – 30,3%. Така різноманітність перекладацьких прийомів забезпечує адекватність і зрозумілість політичного тексту, дозволяючи адаптувати його до норм української мови та контексту новинного дискурсу.

Лекція як навчальний засіб у перекладознавстві використовується для системного подання складного матеріалу та формування у студентів

теоретичної та практичної бази для роботи з політичною термінологією. При підготовці лекції було враховано принципи науковості, системності та професійної спрямованості, логічна послідовність від теорії терміна до практики перекладу, поступове ускладнення понять, поєднання широких наукових концепцій із конкретними прикладами, а також можливість інтерактивної роботи студентів.

Особливу увагу ми приділили класифікації термінів, аналізу їх структури, семантики та функцій у політичному дискурсі, а також труднощам перекладу з англійської на українську. Брався до уваги вплив інтернаціоналізмів, культурні та стилістичні особливості, а також необхідність застосування різних перекладацьких стратегій і трансформацій для адекватного відтворення змісту. Лекція поєднувала проблемно-орієнтований виклад, порівняльний аналіз, контекстуальний розбір та інтерактивні методи, що стимулювали аналітичне мислення та критичне осмислення матеріалу.

Методично лекція спрямована на розвиток п'яти ключових компетенцій студентів: лінгвістичної, перекладацької, аналітичної, комунікативно-дискурсивної та інформаційної. Вона забезпечувала логічне підведення до практичної роботи з політичними текстами, дозволяла демонструвати варіативність перекладу термінів залежно від жанру та контексту, а також формувала вміння критично оцінювати перекладацькі рішення та застосовувати їх у реальних професійних ситуаціях.

При розробці вправ особливий акцент робився на поетапне формування навичок: пошук словникових еквівалентів, семантичний аналіз, введення термінів у контекст і переклад. Практичне заняття передбачало роботу з різними структурними та семантичними групами термінів, розвиток перекладацького мислення, виявлення та застосування різних способів перекладу, аналіз морфологічної та структурної будови термінів, а також інтеграцію знань у створення власного глосарію та переклад медіатекстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі: Метод. огляд / Уклад. Л. А. Якимова. К.: МАУП, ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 32 с.
2. Балягіна І. А. Методика викладання економіки : навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К. : КНЕУ, 2005. 341 с.
3. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад : навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця: Нова Книга, 2010. 232 с.
4. Вакуленко М. О. Українська термінологія : комплексний лінгвістичний аналіз. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 361 с.
5. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. Дніпропетровськ: Акцент, 2014. 416 с.
6. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. К. : Вид. дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
7. Жалай І. Політична термінологія у сучасному інформаційному просторі. URL: https://langcenter.kiev.ua/Lingvistika%202019/1_Zhalay_et_al.pdf (дата звернення: 24.04.2024)
8. Жмайлов В. Методика підготовки та проведення лекцій у вищих навчальних закладах. Суми: Вид-во Сумського національного аграрного ун-ту. 2013. 24 с. URL: https://snau.edu.ua/old/wp-content/uploads/2023/10/metodika_pidgotovki_ta_provedennya_lek.pdf (дата звернення: 10.09.2025)

9. Зарицкий М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства : підручник для студ. вищ. навч. закл. К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка»; ТОВ «Фірма «Періодика», 2004. 128 с.
10. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів: ПАІС, 2007. 228 с.
11. Зацний Ю.А. Сучасне англомовне суспільство і розвиток словникового складу англійської мови. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2006. 443 с.
12. Каламбет Я. І. Лексичні трансформації в науково-технічному перекладі. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). С. 568-571.
13. Калашнікова Л. М. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях. Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди ; відп. за вип. Золотухіна С. Т. Харків: ХНПУ, 2016. 260 с.
14. Каліщук Д. М. Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу. *Вісник СумДУ*. 2006. № 11 (95). С. 154.
15. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2018. 656 с.
16. Карабута О. Сучасна суспільно-політична лексика: семантико-структурний аспект. *Науковий вісник ХДУ*. Херсон: Вид-во ХДУ. 2013. № 19. С.54.
17. Кияк Т. Мовна політика і термінознавство. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка». 2004. № 503. С. 8–11.
18. Кияк Т. Функції та переклад термінів у фахових текстах. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1545/1/84.pdf> (дата звернення: 10.05.2025)
19. Кияк Т., Каменська О. Семантичні аспекти нормалізації семантичних одиниць. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2493/1/08ktrnto.pdf> (дата звернення: 20.07. 2025)

- 20.Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад. Т.: Видавництво Карп'юка, 2001. 284 с.
- 21.Козьмик А. А. Деякі аспекти формування та функціонування суспільно-політичної термінології англійської мови. *Вісник Запорізького державного університету*. 2002. Вип.12. С. 1-4.
- 22.Коптілов І.В. Теорія і практика перекладу : навчальний посібник. Київ: Вища школа. 2013. 280 с.
- 23.Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця: «Нова книга», 2003. С. 182–196.
- 24.Крижко О. А. Особливості терміна як основної одиниці терміносистеми. *Studia linguistica : Збірник наук. пр. / Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка*. Вип. 1. К. : ВПЦ «Київський університет», 2008. С. 62–67.
- 25.Кузьменко І. Деякі аспекти словотворення суспільно-політичних термінів в англійській мові. URL: <https://surl.li/nzvnxw> (дата звернення: 15.10.2025)
- 26.Максімов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту: Підручник. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2016. 176 с.
- 27.Міщенко А. Лінгвістика фахових мов та сучасна модель науково-технічного перекладу: Монографія. К : Нова книга. 256 с.
- 28.П'янкова О. «Активні» лекції: сутність, види, особливості, перспективи використання в українській вищій школі. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2038ab67-f1a3-4809-84c5-04aa6ad55085/content> (дата звернення: 18.10.2025)
- 29.Панько Т., Кочан І., Мацюк Г Л. : Світ, 1994. 215 с.
- 30.Педагогіка вищої школи: підручник / за ред. В. П. Головенкіна. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
- 31.Першина А. А. Проблеми перекладу термінів. *Термінознавство: традиції та перспективи розвитку: матеріали XV Всеукраїнської наук.-практ. конф.*, 15 груд. 2021 р. Харків, 2021. С. 41–42.

- 32.Петренко В. В. Особливості визначення політичної мови. *Політичний менеджмент*. 2007. № 2. С. 16–24 8.
- 33.Поліщук Н. Суспільно-політична лексика і термінологія у мові сучасної публіцистики. URL: [https://iul-nasu.org.ua/pdf/termvisnik/terv_2015_3\(2\)_35.pdf](https://iul-nasu.org.ua/pdf/termvisnik/terv_2015_3(2)_35.pdf)(дата звернення: 05.11.2025)
- 34.Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної літературної української мови. Тернопіль : Навчальна книга, 2000. 276 с.
- 35.Рильський М. Мистецтво перекладу : навчальний посібник. / за заг. ред. М. Рильський. Київ, 2015. 90 с.
- 36.Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації: підручник. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
- 37.Семененко Л. Л. Політичний текст як засіб експлікації потенцій мовного знака. *Мовознавство. Серія: Філологія*. 2015. Т. 253, Вип. 241.С. 88.
- 38.Семигіна Т. В. Словник із соціальної політики. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 253 с.
- 39.Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу) : монографія. Київ : Логос, 2006. 99 с.
- 40.Скороходько Е. Ф. Термін як репрезентант комунікативної стратегії побудови наукового тексту. *Мовні і концептуальні картини світу* : Зб. наук. праць. Київ, 2002. С. 204-210.
41. Сліпушко О. М. Політичний і фінансово-економічний словник. К. : Вид-во «Криниця», 1999. 389 с.
- 42.Снісаренко Я. С. Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на розвиток суспільно-політичної лексики та суспільно-політичної термінології. *Термінологічний вісник*. 2013. Вип. 2(2). С.88-93.
- 43.Снісаренко Я. С. Інноваційні процеси у складі суспільно-політичної лексики на прикладі української мови. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2015. Випуск 137. С. 92 – 95.

- 44.Снісаренко Я. Суспільно-політична лексика як специфічна лексична категорія. URL: <file:///C:/Users/Asus/Downloads/alexi,+15.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)
- 45.Соловей Г. С. Політична лексика як об'єкт перекладу (на матеріалі текстів політичних заяв, звернень, промов, статей та анекдотів): дис... канд. філол. наук за спеціальністю 10.02.16 «Перекладознавство». Херсон, 2011. 22 с.
- 46.Термінологія: навчальний посібник [Текст] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін; Д. В. Фурт, Л. А. Дмитрук. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2020. 172 с.
47. Чабан І. Семантичний аналіз термінів до заголовного слова «метод». *Проблеми української термінології : міжнар. наук. конф., 1–2 жовт. 2010 р. : зб. наук. пр.* Л., 2010. С. 57–58.
- 48.Чумак Л.М. Лексичні інновації в англomовному медійному дискурсі початку ХХІ століття: Структурний і лінгвопрагматичний аспекти. Київський університет імені Бориса Грінченка. 2018. 355 с.
- 49.Шаркова Г., Карпенко Н. Особливості відтворення прагматики сучасних політичних термінів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 42. С. 86-88.
- 50.Щерба Т. Функції термінів в сучасному термінознавстві. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9341/1/07sdvftv.pdf> (дата звернення: 15.05.2025)
- 51.Яценко Н. Суспільно-політична термінологія в просторі сучасної української мови. *Термінологічний вісник 2021*. Вип. 6. С. 276-283.
- 52.Brieger N. Technical English. Vocabulary and Grammar. URL: https://nmetau.edu.ua/file/technical_english_vocabulary_and_grammar.pdf (дата звернення: 23.03.2025)
- 53.Cabré, M. T. (1999). *Terminology: Theory, methods and applications*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

54. Collection of case studies for students of economics and management specialities. Book. Tetiana L. Mostenska, Oleksandra Ralko (scientific editors). Kyiv: National University of Food Technologies, 2014. 376 p.
55. Dictionary of Politics and Government. Collin P.H. Third edition, Bloomsbury Publishing, 2004. 289 p.
56. Humbley, J. (1998). *La terminologie: Principes et techniques*. Paris: Presses Universitaires de France.
57. Kageura, K. (2002). *The Dynamics of Terminology: A descriptive theory of term formation and terminological growth*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 343 p.
58. Kockaert H. J. Handbook of Terminology. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2015. 539 p.
59. Onyshchak H. Translation strategies in political speeches, Uzhhorod. Estimates Comments-Forecasts. 2021. P. 136 – 137.
60. Political jargon explained. Retrieved from: <https://www.gq-magazine.co.uk/article/politicaljargon-explained-guide>.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. IAEA resolution on deoccupation of Zaporizhnia NPP is step towards restoring nuclear safety. Інтерфакс-Україна. 19.09.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1105845.html> (дата звернення: 11.11.2025).
2. Canada stands ready to reinforce sanctions on Russia further. Інтерфакс-Україна. Інтерфакс-Україна. 23.09.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1106920.html> (дата звернення: 12.11.2025).
3. Mobilization level in Ukraine over past year is stable, tends to grow. Інтерфакс-Україна. 11.09.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1103951.html> (дата звернення: 12.11.2025).
4. Ukrainian Armed Forces approaching moment when counter-offensive can gain momentum. Інтерфакс-Україна. 22.07.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/924415.html> (дата звернення: 12.11.2025).

5. Govt streamlines evacuation process from frontline communities. 11.10.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1111712.html> (дата звернення: 13.11.2025).
6. Stefanchuk to UK Parliament: Russia does not respond to diplomacy, only to force. Інтерфакс-Україна. 15.10. 2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1112829.html> (дата звернення: 12.11.2025).
7. Rada social committee backs UAH 7.6 bln boost for veterans' policy in 2026 budget. Інтерфакс-Україна. 30.09.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/economic/1108622.html> (дата звернення: 13.11.2025).
8. Zelenskyu arrives at White House, met by Trump. Інтерфакс-Україна. Стаття від 17.10.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1113449.html> (дата звернення: 13.11.2025).
9. Belgian ambassador on use of frozen Russian assets: We are not in opposition, 'reparations loan' interesting proposal. Інтерфакс-Україна. 18.10.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1113619.html> (дата звернення: 12.11.2025).
10. Ukraine breaks diplomatic relations with Nicaragua. Інтерфакс-Україна. 02.10.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/diplomats/1109557.html> (дата звернення: 13.11.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А Бібліографічний опис тез

1. Ковальчук О., Райковська І.-М. Структурно-семантичні особливості політичної термінології (на матеріалі статей інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна»). *Міжкультурна комунікація в мультимодальному середовищі: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції* / за наук. ред. проф. Чудика І. І., доц. Штогрин М. В. ; упоряд. доц. Венгринюк М. І. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2025. С. 84-87.

УДК 81'373:[811.111+811.161.2]

Оксана КОВАЛЬЧУК
к. філол. н., доцент,
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу
Ірина-Меланія РАЙКОВСЬКА
студентка групи ГФМ-24-1,
Інститут гуманітарної підготовки та
державного управління,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ
ТЕРМІНОЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО
АГЕНТСТВА «ІНТЕРФАКС-УКРАЇНА»)**

Політична термінологія є невід'ємною частиною сучасного розмаїття фахових мов, оскільки основне її призначення – відображати суспільні, соціальні та владні процеси, що відбуваються у різних країнах [4, с. 6]. Вивчення термінів політичної сфери як основних одиниць фахової мови має вагомий значення для систематизації та уніфікації термінологічних ресурсів, що сприяє ефективному функціонуванню комунікації у суспільстві, особливо в умовах сучасних реалій в Україні.

2. Ковальчук О., Райковська І.-М. Способи термінотворення в англійській політичній терміносистемі. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. №44. (прийнято до друку)

Додаток Б

**Вибірка політичних термінів та їх переклад із новинних текстів
інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна»)**

Стаття: «IAEA resolution on deoccupation of Zaporizhia NPP is step towards restoring nuclear safety»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1105845.html>

№	Термін	Переклад	Структура	Спосіб
---	--------	----------	-----------	--------

				перекладу
1	The Ministry of Energy of Ukraine	Міністерство енергетики України	складений, трикомпонентний	калькування
2	resolution	резолуція	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
3	International Atomic Energy Agency	Міжнародне агентство з атомної енергії	складений, чотирикомпонентний	калькування
4	IAEA	МАГАТЕ	абревіатура	абревіаційне калькування
5	deoccupation	деокупація	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
6	Zaporizhia NPP	Запорізька АЕС	складений, двокомпонентний, абревіатура	калькування, абревіаційне калькування
7	nuclear safety	ядерна безпека	складений, двокомпонентний	калькування
8	to deoccupy	деокупувати	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
9	to demilitarize	демільтаризувати	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
10	authorities	влада	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
11	nuclear facilities	ядерні об'єкти	складений, двокомпонентний	калькування
12	sovereign	суверенний	простий, кореневий, однокомпонентний	транслітерація
13	mandate	мандат	простий, кореневий, однокомпонентний	транслітерація
14	international	міжнародний	простий, афіксальний, однокомпонентний	калькування
15	civilized world	цивілізований світ	складений, двокомпонентний	калькування
16	nuclear terrorism	ядерний тероризм	складений, двокомпонентний	комбінація (калькування+ транслітерація)

17	implementation	виконання	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна (семантичний еквівалент)
18	Energy Minister	міністр енергетики	складений, двокомпонентний	калькування+ транспозиція
19	Ministry of Foreign Affairs of Ukraine	Міністерство закордонних справ України	складений, чотирикомпонентний	калькування
20	safeguards	гарантії	складний, однокомпонентний	калькування

Стаття: «Canada stands ready to reinforce sanctions on Russia further»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1106920.html>

21	sanctions	санкції	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
22	Prime Minister	прем'єр-міністр	складений, двокомпонентний (при перекладі став однослівним складним)	калькування зі стилістичною адаптацією
22	International Coalition for the Return of Ukrainian Children	Міжнародна коаліція з повернення українських дітей	складений, п'ятикомпонентний	калькування
23	peace	мир	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад
24	support	підтримка	простий, конверсія, однокомпонентний	прямий переклад
25	accomplices	поплічники	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна
26	regime	режим	простий, кореневий, однокомпонентний	транслітерація
27	to reinforce	посилювати	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад
28	European partners	європейські партнери	складений, двокомпонентний	калькування
29	President's of	Президент	складений,	конкретизація

	the United States	Сполучених Штатів Америки	трикомпонентний	
30	secondary sanctions	вторинні санкції	складений, двокомпонентний	калькування
31	reunified	возз'єднання	простий, афіксальний, однокомпонентний	граматична заміна
32	hometown	батьківщина	складний, однокомпонентний	прямий переклад
33	co-chair	співголова	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад
34	Ukrainian President	Президент України	складений, двокомпонентний	калькування+ транспозиція
35	leader	лідер	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
36	state	держава	простий, конверсія, однокомпонентний	лексична заміна (семантичний еквівалент)
37	rights	права	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
38	safety	безпека	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
39	dignity	гідність	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)

Стаття: «Mobilization level in Ukraine over past year is stable, tends to grow»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1103951.html>

40	mobilization level	рівень мобілізації	складений, двокомпонентний	калькування+ транспозиція
41	stable	стабільний	простий, кореневий, однокомпонентний	калькування
42	mobilization	мобілізація	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
43	personnel	особовий склад	простий, однокомпонентний	конкретизація

			(перекладено складеним двокомпонентним)	
44	reserve	резерв	простий, конверсія, однокомпонентний	транслітерація
45	Ukrainian Defense Minister	Міністр оборони України	складений, трикомпонентний	калькування+ транспозиція
46	interview	інтерв'ю	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
47	to mobilize	мобілізувати	простий, однокомпонентний	транслітерація
48	war	війна	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
49	minister	міністр	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація

Стаття: «Ukrainian Armed Forces approaching moment when counter-offensive can gain momentum»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/924415.html>

50	Ukrainian Armed Forces	Збройні сили України	складений, трикомпонентний	калькування+ транспозиція
51	counter-offensive	контрнаступ	простий, афіксальний, однокомпонентний	калькування
52	occupiers	окупанти	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
53	Aspen Security Forum	Аспенський безпековий форум	складений, трикомпонентний	калькування
54	liberating	звільняє	простий, афіксальний, однокомпонентний	граматична заміна
55	territories	території	простий, афіксальний,	транслітерація

			однокомпонентний	
56	liberation	звільнення	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна
57	Kharkiv region	Харківська область	складений, двокомпонентний	калькування
58	army	армія	простий, кореневий, однокомпонентний	транслітерація
59	military brigades	військові бригади	складений, двокомпонентний	калькування
60	ammunition	боєприпаси	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна (конкретизація)
61	weapons	озброєння	простий, кореневий, однокомпонентний	лексична заміна
62	Western weapons	західна зброя	складений, двокомпонентний	калькування
63	to mine	мінувати	простий, конверсія, однокомпонентний	транслітерація
64	lands	землі	простий, конверсія, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
65	defensive line	лінія оборони	складений, двокомпонентний	калькування+ транспозиція
66	servicemen	військовослужбовці	складний, однокомпонентний	калькування
67	equipment	техніка	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна (конкретизація)
68	offensive actions	наступальні дії	складений, двокомпонентний	калькування
69	head of state	глава держави	складений, двокомпонентний	калькування
70	mine-clearing equipment	техніка для розмінування	складений, двокомпонентний	калькування+ транспозиція
71	partners	партнери	простий, афіксальний,	транслітерація

			ОДНОКОМПОНЕНТНИЙ	
--	--	--	------------------	--

Стаття: «Govt streamlines evacuation process from frontline communities»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1111712.html>

7 2	govt	уряд	аббревіатура	прямий переклад повного слова (словниковий еквівалент)
7 3	evacuation	евакуація	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
7 4	evacuation process	процес евакуації	складений, двокомпонентний	транслітерація + транспозиція
7 5	frontline	передова	складний, однокомпонентний	лексична заміна
7 6	communities	населені пункти	простий, афіксальний, однокомпонентний (перекладено складеним двокомпонентним)	лексична заміна (конкретизація)
7 7	government	уряд	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
7 8	State Information System for Coordination of Evacuation and Assistance to Persons from Temporarily Occupied and Frontline Territories	Державна інформаційна система координації евакуації та допомоги особам з тимчасово окупованих та прифронтових територій	складений, одинадцятикомпонентний	калькування
7 9	responsibilities	обов'язки	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)

80	transit centers	транзитні центри	складений, двокомпонентний	транслітерація
81	temporary residences	тимчасові місця проживання	складений, двокомпонентний (перекладено трикомпонентним)	калькування + лексична заміна (конкретизація)
82	The Ministry of Development through the Coordination Headquarters	Міністерство розвитку через Координаційний штаб	складений, чотирикомпонентний	калькування
83	coordination	координація	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
84	Ministry of Social Policy	Міністерство соціальної політики	складений, трикомпонентний	калькування
85	social support	соціальна підтримка	складений, двотокомпонентний	калькування
86	reintegration	реінтеграція	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
87	State Emergency Service	Державна служба надзвичайних ситуацій	складений, трикомпонентний	калькування + лексична заміна
88	security	безпека	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
89	notification	оповіщення	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
90	local administrations	місцеві адміністрації	складений, двотокомпонентний	калькування
91	household support	побутове забезпечення	складений, двокомпонентний	калькування
92	National Social Service of Ukraine	Національна соціальна служба України	складений, чотирикомпонентний	калькування
93	social workers	соціальні працівники	складений, двотокомпонентний	калькування

94	hostilities	бойові дії	простий, афіксальний, однокомпонентний (перекладено складеним двокомпонентним)	лексична заміна (конкретизація)
----	-------------	------------	--	---------------------------------

Стаття: «Stefanchuk to UK Parliament: Russia does not respond to diplomacy, only to force»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1112829.html>

95	UK Parliament	Парламент Великої Британії	складений, двокомпонентний із аббревіатурою (при перекладі – багатоконпонентний)	лексична заміна+транслітерація (конкретизація)
96	diplomacy	дипломатія	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
97	weapon	зброя	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад
98	Chairman	голова	складний, однокомпонентний	лексична заміна (семантичний відповідник)
99	Verkhovna Rada of Ukraine	Верховна рада України	складений, трикомпонентний	калькування
100	artillery	артилерія	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
101	air defense	ППО	складений, двокомпонентний (перекладено аббревіатурою)	лексична заміна
102	defense production	оборонне виробництво	складений, двокомпонентний	калькування
103	guarantees	гарантії	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
104	financing	фінансування	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
105	long-term	довгостроковий	складний, однокомпонентний	калькування

106	House of Commons	Палата громад	складений, двокомпонентний	калькування
107	House of Lords of the UK Parliament	Палата лордів парламенту Великої Британії.	складений, чотирикомпонентний	калькування+ конкретизація при перекладі аббревіатури
108	Ukrainian-British partnership	українсько-британське партнерство	складений, двокомпонентний	калькування
109	strategic	стратегічний	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
110	security architecture	архітектура безпеки	складений, двокомпонентний	калькування+ транспозиція
111	multi-party	багатопартійний	складний, однокомпонентний	калькування
112	freedom	свобода	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
113	justice	справедливість	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
114	international law	міжнародне право	складений, двокомпонентний	калькування

Стаття: «Rada social committee backs UAH 7.6 bln boost for veterans' policy in 2026 budget»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/economic/1108622.html>

115	social committee	соціальна політика	складений, двокомпонентний	калькування
116	veterans' policy	ветеранська політика	складений, двокомпонентний	калькування
117	budget	бюджет	простий, конверсія, однокомпонентний	транслітерація
118	The Verkhovna Rada of Ukraine Committee on Social Policy and Protection of Veterans' Rights	Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів	складений, дев'ятикомпонентний	калькування

119	Pension Fund of Ukraine	Пенсійний фонд України	складений, трикомпонентний	калькування
120	draft state budget	проект державного бюджету	складений, трикомпонентний	калькування+ лексична заміна+ транспозиція
121	war veterans	ветерани війни	складений, двокомпонентний	калькування + транспозиція
122	enterprises	підприємства	простий, кореневий, однокомпонентний	калькування
123	institutions	установи	простий, афіксальний, однокомпонентний	калькування
124	organizations	організації	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
125	subvention	субвенція	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
126	implementation	реалізація	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна (семантичний відповідник)
127	preferential	пільговий	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна (семантичний відповідник)
128	leadership	керівництво	простий, афіксальний, однокомпонентний (перекладено як простий, однокомпонентний)	прямий переклад (словниковий еквівалент)
129	management	управління	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
130	pensions	пенсія	простий, кореневий, однокомпонентний	транслітерація
131	deficit	дефіцит	простий,	транслітерація

			афіксальний, однокомпонентний	
132	Ministry of Health of Ukraine	Міністерство охорони здоров'я	складений, трикомпонентний	калькування
133	law	закон	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
134	revenues	доходи	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
135	expenditures	витрати	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
136	defense	оборона	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
137	The Rada Committee on National Security, Defense and Intelligence	Комітет Ради з питань національної безпеки, оборони та розвідки	складений, шестикомпонентний	калькування
138	security and defense sector	сектор безпеки та оборони	складений, трикомпонентний	калькування+ транспозиція
139	legal policy	правова політика	складений, двокомпонентний	калькування
140	state authorities	дсержавні органи	складений, двокомпонентний	калькування
141	judicial authorities	судові органи	складений, двокомпонентний	калькування
142	beneficiarie	бенефіціар	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація

Стаття: «Zelenskyy arrives at White House, met by Trump»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1113449.html>

143	White House	Білий дім	складений, двокомпонентний	калькування
144	U.S.	США	абревіатура	калькування абревіатури зі скороченням
145	U.S. President	Президент США	складений, двокомпонентний+ абревіатура	калькування з транспозицією
146	Press Secretary	прес- секретар	складений двокомпонентний (перекладено складним однокомпонентним)	транслітерація
147	agreement	домовленість	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
148	leader	лідер	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
149	Tomahawk missiles	ракети «Томагавк»	складений, двокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент) + транслітерація+ транспозиція

Стаття: «Belgian ambassador on use of frozen Russian assets: We are not in opposition, 'reparations loan' interesting proposal»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1113619.html>

150	frozen assets	заморожені активи	складений, двокомпонентний	калькування
151	ambassador	посол	простий, афіксальний, однокомпонентний	лексична заміна (семантичний відповідник)
152	position	позиція	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
153	"is not in	«не проти»	складений,	лексична

	opposition."		двокомпонентний, перекладено однокомпонентним	заміна, генералізація
154	opposition	опозиція	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
155	ANTS	ANTS	аббревіатура	подано в оригіналі
156	ICUV	ICUV	аббревіатура	подано в оригіналі
157	legally sound	юридично обґрунтований	складений, двокомпонентний	лексична заміна
158	legitimate	легітимний	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
159	aggressor	агресор	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
160	international law	міжнародне право	складений, двокомпонентний	калькування
161	rule of law	верховенство права	складений, двокомпонентний	лексична заміна
162	framework of the law	рамки закону	складений, двокомпонентний	калькування
163	diplomat	дипломат	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
164	financial risks	фінансові ризики	складений, двокомпонентний	калькування
165	institution	установа	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
166	EU	ЄС	аббревіатура	калькування
167	state-owned	державний	складний однокомпонентний, перекладено простим однокомпонентним	прямий переклад (словниковий еквівалент)
168	confiscation	конфіскація	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
169	Eurozone	єврозона	комполіт	калькування
170	international	міжнародна	складений,	калькування

	community	спільнота	двокомпонентний	
171	G7	G7	абревіатура	подано в оригіналі
172	legal	юридичний	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
173	litigation	судовий	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
174	country	країна	простий, кореневий, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
175	European Council	Європейська рада	складений, двокомпонентний	калькування
176	reparations loan	репараційний кредит	складений, двокомпонентний	калькування

Стаття: «Ukraine breaks diplomatic relations with Nicaragua»

Джерело: <https://en.interfax.com.ua/news/diplomats/1109557.html>

177	diplomatic relations	дипломатичні відносини	складений, двокомпонентний	калькування
178	The Ministry of Foreign Affairs	Міністерство закордонних справ	складений, трикомпонентний	калькування
179	MFA	МЗС	абревіатура	калькування
180	diplomatic	дипломатичний	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
181	territory	територія	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
182	Autonomous Republic of Crimea	Автономна республіка Крим	складений, трикомпонентний	калькування
183	occupied	окупований	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація

184	decision	рішення	простий, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
185	statement	заява	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
186	sovereignty	суверенітет	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
187	territorial integrity	територіальна цілісність	складений, двокомпонентний	калькування
188	border	кордон	простий, конверсія, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
189	obligations	зобов'язання	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
190	armed aggression	збройна агресія	складений, двокомпонентний	калькування
191	to legitimize	легітимізувати	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
192	consulate	консульство	простий, афіксальний, однокомпонентний	транслітерація
193	political identification	політична ідентифікація	складений, двокомпонентний	транслітерація
194	political dependence	політична залежність	складений, двокомпонентний	калькування
195	puppet regime	маріонетковий режим	складений, двокомпонентний	калькування
196	independence	незалежність	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
197	inviolability	недоторканність	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)
198	Charter of the	Статут	складений,	калькування

	United Nations	Організації об'єднаних націй	трикомпонентний	
199	temporarily occupied	тимчасово окупований	складений, двокомпонентний	калькування
200	statehood	державність	простий, афіксальний, однокомпонентний	прямий переклад (словниковий еквівалент)

Додаток В

Семантична класифікація термінів

1. The Ministry of Energy of Ukraine – назви установ
2. resolution – загальні політичні поняття
3. International Atomic Energy Agency – назви установ
4. IAEA – ядерна енергетика та безпека
5. deoccupation – ядерна енергетика та безпека
6. Zaporizhia NPP – географічні назви, території, регіони
7. nuclear safety – ядерна енергетика та безпека
8. to deoccupy – ядерна енергетика та безпека
9. to demilitarize – ядерна енергетика та безпека
10. authorities – адміністративні та управлінські поняття
11. nuclear facilities – Ядерна енергетика та безпека
12. sovereign – загальні політичні поняття
13. mandate – загальні політичні поняття
14. international – загальні політичні поняття

- 15.civilized world – загальні політичні поняття
- 16.nuclear terrorism – ядерна енергетика та безпека
- 17.implementation – адміністративні та управлінські поняття
- 18.Energy Minister – назви професій, посад і ролей
- 19.Ministry of Foreign Affairs of Ukraine – назви установ
- 20.safeguards – ядерна енергетика та безпека
- 21.sanctions – загальні політичні поняття
- 22.Prime Minister – назви професій, посад і ролей
- 23.International Coalition for the Return of Ukrainian Children – назви установ
- 24.peace – загальні абстрактні поняття
- 25.support – загальні абстрактні поняття
- 26.accomplices – загальні політичні поняття
- 27.regime – загальні політичні поняття
- 28.to reinforce – військова термінологія
- 29.European partners – назви установ
- 30.President's of the United States – назви професій, посад і ролей
- 31.secondary sanctions – загальні політичні поняття
- 32.reunified – загальні абстрактні поняття
- 33.homeland – загальні абстрактні поняття
- 34.co-chair – назви професій, посад і ролей
- 35.Ukrainian President – назви професій, посад і ролей
- 36.leader – назви професій, посад і ролей
- 37.state – загальні політичні поняття
- 38.rights – загальні політичні поняття
- 39.safety – ядерна енергетика та безпека
- 40.dignity – загальні абстрактні поняття
- 41.mobilization level – військова термінологія
- 42.stable – загальні абстрактні поняття
- 43.mobilization – військова термінологія
- 44.personnel – військова термінологія
- 45.Ukrainian Defense Minister – назви професій, посад і ролей
- 46.interview – загальні абстрактні поняття
- 47.to mobilize – військова термінологія
- 48.war – військова термінологія
- 49.minister – назви професій, посад і ролей
- 50.Ukrainian Armed Forces – назви установ
- 51.counter-offensive – військова термінологія
- 52.occupiers – військова термінологія
- 53.Aspen Security Forum – назви установ
- 54.liberating – військова термінологія
- 55.territories – географічні назви, території, регіони
- 56.liberation – військова термінологія
- 57.Kharkiv region – географічні назви, території, регіони
- 58.to form – адміністративні та управлінські поняття

- 59.military brigades – військова термінологія
- 60.ammunition – військова термінологія
- 61.weapons – військова термінологія
- 62.Western weapons – військова термінологія
- 63.to mine – військова термінологія
- 64.lands – географічні назви, території, регіони
- 65.defensive line – військова термінологія
- 66.servicemen – назви професій, посад і ролей
- 67.equipment – військова термінологія
- 68.offensive actions – військова термінологія
- 69.head of state – назви професій, посад і ролей
- 70.mine-clearing equipment – військова термінологія
- 71.partners – назви установ
- 72.govt – назви установ
- 73.evacuation – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 74.evacuation process – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 75.frontline – Ввійськова термінологія
- 76.communities – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 77.government – назви установ
- 78.State Information System for Coordination of Evacuation and Assistance to Persons from Temporarily Occupied and Frontline Territories – назви установ
- 79.responsibilities – адміністративні та управлінські поняття
- 80.transit centers – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 81.temporary residences – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 82.The Ministry of Development through the Coordination Headquarters – назви установ
- 83.coordination – адміністративні та управлінські поняття
- 84.Ministry of Social Policy – назви установ
- 85.social support – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 86.reintegration – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 87.State Emergency Service – назви установ
- 88.security – ядерна енергетика та безпека
- 89.notification – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 90.local administrations – назви установ
- 91.household support – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
- 92.National Social Service of Ukraine – назви установ
- 93.social workers – назви професій, посад і ролей
- 94.hostilities – військова термінологія
- 95.UK Parliament – назви установ
- 96.diplomacy – загальні політичні поняття
- 97.to force – військова термінологія
- 98.Chairman – назви професій, посад і ролей
- 99.Verkhovna Rada of Ukraine – назви установ
100. artillery – військова термінологія

101. air defense – військова термінологія
102. defense production – військова термінологія
103. guarantees – загальні політичні поняття
104. financing – економіка, фінанси, бюджет
105. long-term – загальні абстрактні поняття
106. House of Commons – назви установ
107. House of Lords of the UK Parliament – назви установ
108. Ukrainian-British partnership – назви установ
109. strategic – загальні абстрактні поняття
110. security architecture – ядерна енергетика та безпека
111. multi-party – загальні абстрактні поняття
112. freedom – загальні абстрактні поняття
113. justice – загальні абстрактні поняття
114. international law – загальні політичні поняття
115. social committee – назви установ
116. veterans' policy – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
117. budget – Економіка, фінанси, бюджет
118. The Verkhovna Rada of Ukraine Committee on Social Policy and
Protection of Veterans' Rights – назви установ
119. Pension Fund of Ukraine – назви установ
120. draft state budget – економіка, фінанси, бюджет
121. war veterans – соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера
122. enterprises – адміністративні та управлінські поняття
123. institutions – адміністративні та управлінські поняття
124. organizations – адміністративні та управлінські поняття
125. subvention – економіка, фінанси, бюджет
126. implementation – адміністративні та управлінські поняття
127. preferential – загальні абстрактні поняття
128. leadership – адміністративні та управлінські поняття
129. management – адміністративні та управлінські поняття
130. pensions – економіка, фінанси, бюджет
131. deficit – економіка, фінанси, бюджет
132. Ministry of Health of Ukraine – назви установ
133. law – загальні політичні поняття
134. revenues – економіка, фінанси, бюджет
135. expenditures – економіка, фінанси, бюджет
136. defense – військова термінологія
137. The Rada Committee on National Security, Defense and Intelligence –
назви установ
138. security and defense sector – назви установ
139. legal policy – загальні політичні поняття
140. state authorities – назви установ
141. judicial authorities – назви установ
142. beneficiaries – економіка, фінанси, бюджет

143. White House – назви установ
144. U.S. – географічні назви, території, регіони
145. U.S. President – назви професій, посад і ролей
146. Press Secretary – назви професій, посад і ролей
147. agreement – загальні абстрактні поняття
148. leader – назви професій, посад і ролей
149. Tomahawk missiles – військова термінологія
150. frozen assets – економіка, фінанси, бюджет
151. ambassador – назви професій, посад і ролей
152. position – загальні політичні поняття
153. "is not in opposition." – загальні політичні поняття
154. opposition – загальні політичні поняття
155. ANTS – назви установ
156. ICUV – назви установ
157. legally sound – загальні політичні поняття
158. legitimate – загальні політичні поняття
159. aggressor – загальні політичні поняття
160. international law – загальні політичні поняття
161. rule of law – загальні політичні поняття
162. framework of the law – загальні політичні поняття
163. diplomat – назви професій, посад і ролей
164. financial risks – економіка, фінанси, бюджет
165. institution – адміністративні та управлінські поняття
166. EU – назви установ
167. state-owned – загальні політичні поняття
168. confiscation – економіка, фінанси, бюджет
169. Eurozone – географічні назви, території, регіони
170. international community – загальні політичні поняття
171. G7 – назви установ
172. legal – загальні політичні поняття
173. litigation – загальні політичні поняття
174. country – географічні назви, території, регіони
175. European Council – назви установ
176. reparations loan – економіка, фінанси, бюджет
177. diplomatic relations – загальні політичні поняття
178. The Ministry of Foreign Affairs – назви установ
179. MFA – назви установ
180. diplomatic – загальні політичні поняття
181. territory – географічні назви, території, регіони
182. Autonomous Republic of Crimea – географічні назви, території, регіони
183. occupied – військова термінологія
184. decision – загальні політичні поняття
185. statement – загальні політичні поняття

- 186. sovereignty – загальні політичні поняття
- 187. territorial integrity – загальні політичні поняття
- 188. border – географічні назви, території, регіони
- 189. obligations – загальні політичні поняття
- 190. armed aggression – військова термінологія
- 191. to legitimize – загальні політичні поняття
- 192. consulate – назви установ
- 193. political identification – загальні політичні поняття
- 194. political dependence – загальні політичні поняття
- 195. puppet regime – загальні політичні поняття
- 196. independence – загальні політичні поняття
- 197. inviolability – загальні політичні поняття
- 198. Charter of the United Nations – назви установ
- 199. temporarily occupied – військова термінологія
- 200. statehood – загальні політичні поняття

Додаток Г

Лекція

Тема: «Теоретичне підґрунтя дослідження англомовної політичної термінології»

План лекції:

1. Поняття терміна: визначення, ознаки та функції
2. Класифікація термінів у політичній сфері
3. Особливості суспільно-політичної лексики
4. Структурно-семантичні типи політичних термінів
5. Вплив англійської мови на українську політичну термінологію
6. Проблеми перекладу англомовної політичної термінології
7. Способи перекладу політичних термінів

1. Поняття терміна: визначення, ознаки та функції

У сучасному термінознавстві поняття "термін" розглядається не просто як слово чи лексична одиниця, а як важливий інструмент пізнання, що

служує для точного і чіткого вираження спеціалізованих понять у певній галузі знань. Це означає, що термін має набагато ширше значення, ніж звичайне слово в загальноживаній мові. Він виконує роль мовного знака, який відображає конкретне поняття, але водночас виступає когнітивним інструментом – тобто засобом осмислення та структурування знань.

На це звертають увагу й зарубіжні дослідники термінології, зокрема Дж. Гамбл, К. Кагеура та М.Т. Кабре. У їхніх працях наголошується, що термін – це не ізольована одиниця, а елемент складної терміносистеми, яка організовує та впорядковує знання в межах конкретної дисципліни. Вони підкреслюють, що термін виконує як функціональну (тобто номінативну й комунікативну), так і пізнавальну функцію, адже через нього відбувається передача, збереження та розширення професійних знань. Термін стає засобом фіксації результатів наукового пізнання та їхньої подальшої інтерпретації.

Українські лінгвісти, зокрема А. Д'яков, І. Чабан і Т. Щерба, пропонують набір чітких ознак, за якими можна розпізнати термін як окрему мовну одиницю. Серед них – системність, тобто належність до певної терміносистеми; однозначність, яка забезпечує точність передачі змісту; дефінітованість, що означає обов'язкову наявність чіткого визначення; лаконічність, яка вимагає стислого та точного формулювання; емоційна нейтральність, що свідчить про відсутність експресивного забарвлення, властивого публіцистиці чи художньому мовленню; а також фіксація у джерелах – тобто визнання терміна як нормативного через його закріплення в спеціалізованих словниках чи документах. Сукупність цих ознак відрізняє терміни від звичайних слів і дозволяє їм ефективно виконувати свої функції в науковій та професійній комунікації. Див. табл. 1.1.

Ключові ознаки політичного терміна (за А. Д'яковим, І. Чабаном, Т. Щербою)

№	Ознака	Характеристика
7.	Системність	Належність до певної терміносистеми
8.	Однозначність	Точне відображення одного конкретного поняття
9.	Дефінітованість	Чітке та офіційне визначення в наукових джерелах
10.	Лаконічність	Стислість формулювання
11.	Емоційна нейтральність	Відсутність експресії або оцінного забарвлення
12.	Нормативність	Закріпленість у фахових словниках або документах

Функціональне навантаження терміна також є багатограним. Передусім, це **номінативна функція** – тобто здатність терміна називати

спеціальні поняття, явища, процеси або об'єкти. Ця функція лежить в основі всього термінологічного апарату науки. **Когнітивна функція** пов'язана з тим, що терміни сприяють осмисленню та засвоєнню знань, вони стають інструментами ментальної діяльності дослідника або фахівця. **Комунікативна функція** реалізується через участь термінів у професійному спілкуванні, коли фахівці з різних куточків світу, які розмовляють різними мовами, можуть зрозуміти одне одного завдяки уніфікованій термінології. **Ідентифікаційна функція** допомагає розпізнавати предмет або поняття за його назвою, а **системоутворювальна функція** забезпечує структурування знань і формування терміносистеми – тобто впорядкованої сукупності термінів, де кожен з них пов'язаний із іншими за змістом.

Отже, терміни не лише виконують роль засобу найменування, а й беруть участь у складному процесі пізнання, збереження й передавання знань. Їхня присутність у мові є результатом глибоких когнітивних і комунікативних процесів, а їхнє вивчення – важливим кроком до розуміння того, як працює наукова та професійна мова.

2. Класифікація термінів у політичній сфері

Класифікація термінів у політичній сфері є необхідною умовою для систематизації знань і забезпечення точності політичної комунікації. Політична мова – це інструмент впливу, переконання, аналізу та дискусії, тому вивчення термінів, які її наповнюють, потребує структурованого підходу. Одним із головних напрямів аналізу є поділ термінів за різними критеріями: структурою, походженням, кількістю значень, рівнем усталеності та галузевою приналежністю.

Перший тип класифікації – **за структурою**. У цьому випадку терміни поділяються на прості, складені та аббревіатури. Прості терміни складаються з одного слова, наприклад, *sovereignty* (суверенітет), що позначає незалежність держави у внутрішній і зовнішній політиці. Складені терміни включають два або більше слів, як-от *freedom of speech* (свобода слова), де кожен компонент має важливе значення, але повний зміст розкривається лише в комбінації. Аббревіатури, такі як *UN* (United Nations) або *NATO* (North Atlantic Treaty Organization), є особливо характерними для політичної сфери, оскільки дозволяють стисло позначати складні організації або поняття.

Другий критерій – **походження терміна**. Деякі політичні терміни мають інтернаціональний характер і використовуються в багатьох мовах, як-от *democracy* (демократія). Інші – національного походження, наприклад, *народна рада*, що має конкретне історичне й культурне значення в українському контексті. Окрему групу складають **запозичені терміни**, наприклад, *лобізм*, які, хоч і мають іноземне походження, стали органічною частиною політичного дискурсу багатьох країн.

Третій аспект – **кількість значень**. Однозначні терміни, такі як *embargo* (ембарго), мають чітке й обмежене значення. Проте є також багатозначні терміни, наприклад, *liberalism* (лібералізм), що може варіюватися у значенні залежно від політичного контексту, країни або історичного періоду.

Ще один важливий критерій – **рівень усталеності терміна**. Деякі терміни вже узаконені в науковій і правовій традиції, як-от *rule of law* (верховенство права). Інші – це **неологізми**, що з'являються у відповідь на нові соціальні чи інформаційні явища, наприклад, *інфодемія* – надлишок дезінформації під час кризових подій.

Нарешті, терміни класифікуються за **галузевою приналежністю**. Є загальнонаукові терміни, наприклад, *структура*, які вживаються не лише в політичній сфері. Є й вузькоспеціальні терміни, як-от *правова держава*, що мають чітке значення в межах політичної науки та юриспруденції. Така класифікація дозволяє не лише краще зрозуміти природу політичних термінів, але й упорядкувати їх відповідно до функцій і контекстів, у яких вони вживаються.

3. Особливості суспільно-політичної лексики

Суспільно-політична лексика становить особливий шар мови, що активно функціонує в публічному просторі. Вона не лише відображає соціально-політичні процеси, а й безпосередньо впливає на формування громадської думки, ідеологій і політичних позицій. Цей пласт лексики надзвичайно динамічний: він швидко реагує на зміни в суспільстві, політиці, міжнародних відносинах і новітніх інформаційних викликах. Відтак слова, що ще вчора були маловживаними, сьогодні можуть стати ключовими в політичному дискурсі.

Однією з основних ознак суспільно-політичної лексики є її **ідеологічна маркованість**. Це означає, що значення слів часто залежать від політичного контексту або світоглядних уподобань мовця. Наприклад, терміни *реформа*, *демократія*, *агресор* можуть мати позитивне або негативне забарвлення залежно від того, хто і як їх вживає. У цьому контексті мова стає не лише засобом передання інформації, а й інструментом переконання та впливу.

Суспільно-політична лексика також виконує кілька ключових функцій: **комунікативну**, забезпечуючи взаєморозуміння між учасниками політичного процесу; **ідеологічну**, що виявляється у просуванні певних ідей або цінностей; та **емоційно-експресивну**, коли слова використовуються для посилення впливу на адресата, особливо у ЗМІ або публічних виступах. Наприклад, вживання таких слів, як *зрадник*, *герой*, *окупант*, нерідко спрямоване не на опис події, а на формування ставлення до неї.

Крім того, ця лексика є **міждисциплінарною**, адже вона формується не лише в політичному середовищі, а й у праві, соціології, економіці, культурі. Її джерелами виступають ЗМІ, офіційні документи, політичні заяви, соціальні мережі, звіти міжнародних організацій. Через це вона відзначається **стилістичною варіативністю**: одні й ті самі слова можуть використовуватись у формальному та неформальному контекстах, набуваючи різних відтінків значення.

Ще одна характерна риса – **запозичення** з інших мов, особливо англійської, що зумовлено глобалізаційними процесами. Такі слова, як

імпічмент, санкції, інфляція, стали звичними в багатьох мовах, зокрема й в українській. Суспільно-політична лексика є надзвичайно чутливою до змін і постійно оновлюється відповідно до реалій сучасного світу.

4. Семантичні типи політичних термінів

Політичні терміни становлять різномірну за змістом та структурою групу, яка охоплює широке коло понять, пов'язаних з функціонуванням влади, ідеологій, правових процесів, медіа та національної ідентичності. Залежно від семантики та сфери вживання політичну лексику поділяють на кілька основних типів.

Першу групу складають **інституційні терміни**, які позначають політичні структури, органи влади чи учасників політичного процесу, як-от *government, parliament, opposition*. Вони описують систему управління та політичної взаємодії, а також слугують базовим лексичним фондом для аналізу політичного устрою. Їхнє значення зазвичай є чітким і стабільним, однак навіть тут можуть виникати труднощі при перекладі через національну специфіку інституцій.

Ідеологічні терміни, як-от *liberalism, conservatism, populism*, вказують на певні політичні доктрини, погляди та ціннісні орієнтири. Їхня семантика часто багатозначна й історично змінна, тому перекладач має враховувати як контекст, так і політичну традицію конкретної країни. Наприклад, *лібералізм* у США і в Європі може мати різне змістове наповнення.

До **подієвих термінів** належать такі слова, як *elections, revolution, invasion*. Вони фіксують важливі політичні події й процеси, які мають суспільний резонанс. Часто ці терміни несуть сильне емоційне або ідеологічне забарвлення, залежно від того, хто і в якому контексті їх вживає.

Правові терміни (*referendum, constitution, declaration*) функціонують на межі політики та юриспруденції. Вони мають чіткі визначення в межах правової системи, проте також можуть варіюватися між державами. Наприклад, поняття *референдум* передбачає різні механізми реалізації в різних країнах.

Сучасний політичний дискурс неможливо уявити без **медійних одиниць**, зокрема таких як *fake news* або *cancel culture*. Ці терміни виникають у медіапросторі й швидко входять до політичного лексикону, водночас залишаючись складними для перекладу через культурну специфіку.

Окремо виділяють **патріотичну лексику**, пов'язану з ідентичністю та боротьбою за незалежність – *occupation, sovereignty, independence*. Вони мають сильне прагматичне навантаження, апелюють до національних почуттів і часто використовуються в політичній риторичі. Таким чином, структурно-семантичні типи політичних термінів відрізняються не лише значенням, а й функцією, емоційним навантаженням і перекладацькою складністю.

За семантикою політичні терміни можна також поділити ще на такі групи:

- 1) назви професій, посад і ролей. Це терміни, що позначають офіційні посади, професії чи ролі в уряді та організаціях: *Energy Minister, Prime*

Minister, Ukrainian President, minister, co-chair, chairman, diplomat, ambassador, servicemen, social workers;

- 2) назви установ, держорганів, організацій. Це багатокомпонентні терміни або аббревіатури, що позначають міністерства, агентства, комітети, фонди, альянси: *Ministry of Energy of Ukraine, International Atomic Energy Agency, State Emergency Service, Verkhovna Rada of Ukraine, European Council, G7, EU, MFA, ICUV, ANTS;*
- 3) географічні назви, території, регіони. Сюди належать назви країн, областей, кордонів: *Zaporizhia NPP, Kharkiv region, Autonomous Republic of Crimea, Eurozone, country, territory, lands, border;*
- 4) загальні політичні поняття. Це іменники, що позначають політичні процеси, явища, режими, права: *sovereignty, mandate, regime, independence, territorial integrity, puppet regime, diplomacy, opposition, international law, rule of law;*
- 5) військова термінологія. Термінологія війни, оборони, озброєння, мобілізації: *war, weapons, ammunition, artillery, air defense, mobilization, counter-offensive, armed aggression, occupiers, mine-clearing equipment, defensive line, mobilization level.* Є як іменники, так і дієслова (*to mobilize, to mine*);
- 6) адміністративні та управлінські поняття. Термінологія управління, координації та організації: *management, leadership, coordination, implementation, responsibilities, institutions, enterprises, committee, social committee;*
- 7) соціальна політика, підтримка, гуманітарна сфера. Терміни, пов'язані з підтримкою, евакуацією, реінтеграцією: *social support, reintegration, evacuation, temporary residences, transit centers, communities, hostilities, notification, social workers;*
- 8) економіка, фінанси, бюджет. Термінологія бюджету, доходів, витрат, фінансових ризиків: *budget, draft state budget, revenues, expenditures, deficit, financing, pensions, frozen assets, financial risks, reparations* та ін.

5. Вплив англійської мови на українську політичну термінологію

В умовах глобалізації англійська мова посідає провідну позицію в міжнародному спілкуванні, зокрема й у політичній сфері. Це зумовлює активне проникнення англійської термінології в український політичний дискурс. Запозичення відбувається як безпосередньо, так і шляхом калькування чи транскрипції, що значно розширює лексичний склад української політичної мови, але водночас створює низку викликів.

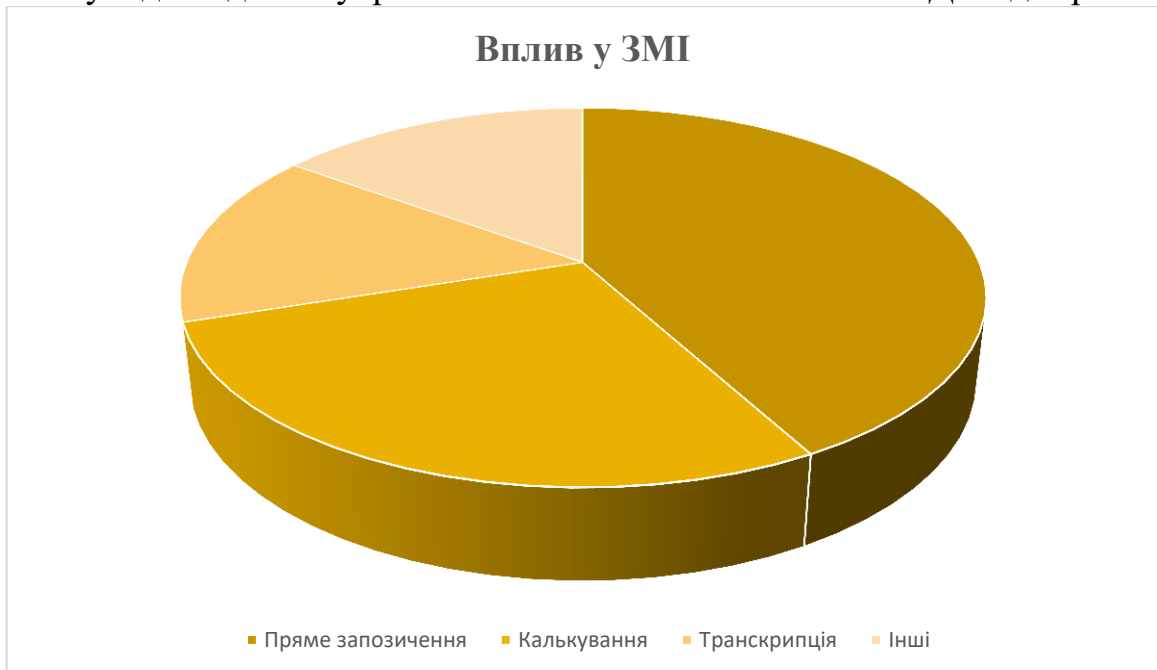
Прикладами прямого запозичення з англійської мови є такі терміни, як *coalition, impeachment, leadership*, які входять до активного вжитку в ЗМІ, політичних виступах і навіть у правовій документації. Часто такі слова зберігають своє оригінальне написання або ж адаптуються до української фонетики й орфографії (наприклад, *лобізм* від *lobbyism*). Подібні запозичення

відображають тенденції до уніфікації політичної лексики, що спрощує міжкультурну комунікацію та доступ до світового інформаційного простору.

Окрім прямих запозичень, поширеною є практика калькування – дослівного перекладу англійських словосполучень. Наприклад, вираз *soft power* перекладається як *м'яка сила*, а *checks and balances* – як *система стримувань і противаг*. Такі кальки можуть здаватися природними, проте часто вимагають додаткового тлумачення для точного розуміння в українському контексті.

Попри очевидну користь від запозичень, зокрема у сфері інноваційних понять і явищ, що виникають на Заході, цей процес супроводжується низкою ризиків. Зокрема, некритичне перенесення термінів може призвести до зміщення змісту, стилістичної невідповідності або дублювання понять у вже наявній системі української термінології. Наприклад, англійське слово *liberal* може трактуватися по-різному в США, Великій Британії та Україні, що створює потенційну плутанину.

Тому важливою стає робота з унормування, стандартизації та адаптації політичних термінів, що приходять з англійської мови. Така лексична інтеграція має здійснюватися з урахуванням мовних норм, національного контексту та культурних особливостей, аби забезпечити точність, ясність і стилістичну відповідність українського політичного мовлення. Див. діагр. 1.1.

6. Проблеми перекладу англійської політичної термінології

Переклад англійської політичної термінології на українську мову є складним і багатограним процесом, що виходить далеко за межі простого добору відповідників. У політичному дискурсі терміни часто несуть не лише фактичне, а й ідеологічне, культурне та емоційне навантаження. Тому перекладач має бути не просто мовознавцем, а й аналітиком, добре обізнаним у сфері політики, культури, суспільних реалій обох мов.

Однією з найбільших проблем є терміни, які не мають безпосередніх відповідників в українській мові. Наприклад, поняття *filibuster*, що позначає

затягування обговорення законопроекту шляхом довготривалих виступів у Сенаті США, не має аналогічного механізму в українському парламентському процесі. У таких випадках перекладач має або створити описове пояснення, або скористатися транскрипцією з обов'язковим коментарем. Таке рішення потребує обережності, аби не спотворити сутність терміна й одночасно залишити текст зрозумілим для читача.

Полісемія є ще одним викликом. Наприклад, слово *liberal* у США означає лівоцентристські політичні погляди, в Європі – підтримку ринкових реформ і свобод, а в українському контексті може асоціюватися з прогресивністю або навіть безвідповідальністю. Подібна багатозначність змушує перекладача враховувати контекст, прагматичну мету висловлювання й політичні реалії, у яких вживається термін.

До труднощів також належить синтаксична складність англомовних речень у політичному дискурсі. Часто це довгі, насичені уточненнями конструкції з підрядними реченнями, цитатами чи юридичними формулюваннями. Перекладач мусить зберегти логічну структуру, не допустивши втрати змісту, а також адаптувати речення до норм української синтаксичної організації, аби текст звучав природно.

Окремою групою проблем є стилістичні засоби: метафори, антитези, іронія. Наприклад, фраза *axis of evil* вимагає від перекладача не лише перекласти її буквально, а й передати політичну риторичку, емоційне напруження та асоціативний підтекст. Тут важливо дотриматися балансу між точністю і стилістичною адекватністю.

Культурні реалії, такі як *Electoral College*, *Thanksgiving Proclamation* або *State of the Union Address*, теж ускладнюють переклад. Вони вимагають або пояснення, або еквівалентного культурного заміщення, якщо це можливо, хоча в політичних текстах така заміна часто недоречна.

Також поширеними є евфемізми – зокрема, у військово-політичному контексті. Наприклад, *collateral damage* несе в собі пом'якшене значення «втрати серед цивільного населення», що вимагає особливо чутливого підходу при перекладі, щоб не применшити трагізму подій, але й залишити відповідну офіційну стилістику.

Таким чином, переклад політичної термінології – це завжди балансування між точністю, функціональністю і прагматикою. Успішний переклад має не лише передати зміст, а й адаптувати його до ментальних, стилістичних і культурних очікувань цільової аудиторії, зберігаючи водночас професійну відповідність і нейтральність.

7. Способи перекладу політичних термінів

Переклад політичної термінології – це складний процес, який вимагає від перекладача не лише знання мов, а й глибокого розуміння політичного контексту та культурних особливостей обох мовних спільнот. Для адекватної передачі політичних термінів застосовуються різні перекладацькі стратегії, кожна з яких має свої переваги і певні обмеження. Розглянемо основні підходи, які використовуються у практиці перекладу.

Однією з найпоширеніших стратегій є калькування – дослівне перенесення структур або словосполучень з однієї мови в іншу. Наприклад, англійський термін *power balance* перекладається як *баланс влади*. Такий підхід дозволяє зберегти лексичну близькість і прозорість терміна, роблячи його зрозумілим для носіїв мови перекладу. Калькування особливо ефективно, коли мовні елементи мають чіткі відповідники.

Іншим способом є транскрипція – передача звучання слова з однієї мови за допомогою алфавіту іншої. Так перекладаються, наприклад, терміни *impeachment* – *імпічмент*, *lobbying* – *лобіювання*. Ця стратегія застосовується, коли термін є новим або політико-правовим і ще не має усталеного відповідника в мові перекладу. Транскрипція часто супроводжується поясненнями або визначеннями, особливо у фахових текстах.

Описовий переклад полягає в заміні терміна словосполученням, яке пояснює його сутність. Наприклад, *gerrymandering* перекладається як *маніпулятивне перекроювання виборчих округів*. Такий метод часто використовується, коли прямий відповідник відсутній, а також для уточнення змісту терміна, що допомагає уникнути непорозумінь серед читачів.

Лексична заміна – це використання в мові перекладу існуючих слів чи словосполучень, близьких за значенням до оригіналу. Наприклад, *public policy* перекладається як *державна політика*. Тут важливо зберегти специфіку та точність поняття, водночас зробити термін максимально зрозумілим і природним для цільової аудиторії.

Запозичення – це прийом, коли слово або термін переноситься у мову перекладу практично без змін. Це характерно для міжнародних політичних термінів, наприклад, *referendum*, *sanction*, які з часом входять у повсякденне вживання і сприймаються як природна частина мови.

Існує також комбінований переклад, який поєднує кілька стратегій. Наприклад, термін *геополітика* поєднує грецькі та латинські корені, але став усталеним словом у сучасній українській політичній мові. Такий підхід дозволяє створювати нові терміни, що відповідають нормам мови перекладу і водночас зберігають іноземний зміст.

Прикладом вдалого перекладу політичного терміна є вираз *war on terror*, який зазвичай перекладають як *війна з тероризмом*. Тут перекладач має враховувати контекст і можливі варіації, наприклад, *боротьба з тероризмом* або *антитерористична війна*, залежно від стилістики тексту і цільової аудиторії.

Вибір конкретної стратегії перекладу політичних термінів залежить від багатьох чинників: типу тексту, функції терміна, наявності відповідників і культурних особливостей. Компетентний перекладач повинен не лише передати смисл, а й зберегти комунікативну ефективність, прагматичну насиченість та стилістичну адекватність оригіналу, що є ключем до якісного політичного перекладу.

Висновок

Англомова політична термінологія є надзвичайно складним і багатогранним об'єктом дослідження, який поєднує в собі багаторівневу структуру, постійну динамічність і високу функціональну навантаженість. Ця термінологія охоплює широкий спектр понять і явищ, що відображають політичні реалії, ідеологічні напрямки, правові інститути, суспільні події та культурні особливості. Відтак для її повного розуміння та адекватного використання необхідно звертатися не лише до лінгвістичних аспектів, а й до культурологічних, історичних і соціальних контекстів.

Переклад англомовної політичної термінології вимагає глибокого знання не лише мовної структури, а й прагматичних особливостей політичного дискурсу. Оскільки політична мова є насиченою ідеологічними смислами, стилістичними засобами та певними жанровими нормами, перекладачеві потрібно враховувати всі ці чинники, щоб зберегти точність і функціональність термінів у мові перекладу. Тільки тоді можна забезпечити адекватну передачу смислу, уникнути втрати важливої інформації або неправильного тлумачення.

Особливу увагу слід приділяти різним перекладацьким стратегіям, адже кожен термін і кожен контекст потребують індивідуального підходу. Застосування калькування, транскрипції, описового перекладу, лексичної заміни чи комбінованих методів допомагає зберегти баланс між точністю і зрозумілістю, а також врахувати особливості української мови й культури. Важливо, щоб політична термінологія залишалась живою, зрозумілою і відповідала сучасним вимогам комунікації.

Отже, англомова політична термінологія є не лише предметом лінгвістичного аналізу, а й дзеркалом політичних процесів і культурних трансформацій. Її вивчення і переклад відкривають нові можливості для міжкультурного діалогу та розвитку політичної культури в українському суспільстві. Лише системний підхід, який об'єднує лінгвістичні, культурологічні та перекладацькі знання, може гарантувати якість і точність у передачі складних політичних концептів.

Питання для обговорення

- 1) Чи можна вважати політичну термінологію закритою системою? Чому?
- 2) Які структурні моделі переважають у політичних термінах англійської мови?
- 3) Чи змінюється значення політичного терміна залежно від жанру тексту?
- 4) Як зрозуміти, що перед нами термін, а не загальноживане слово?
- 5) Чому політичний дискурс особливо чутливий до прагматики й конотацій?
- 6) У яких випадках калькування є виправданим, а коли – ні?
- 7) Як визначити, що перекладацька стратегія не спотворює політичного змісту?

Список використаних джерел

1. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад : навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця: Нова Книга, 2010. 232 с.

2. Д'яков А. *Основи терміотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти* : монографія. Київ: КМ Academia, 2000. 216 с.
3. Зацний Ю. А. Сучасний англomовний світ і збагачення словникового складу. Львів: ПАІС, 2007. 228 с.
4. Каламбет Я. І. Лексичні трансформації в науково-технічному перекладі. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). С. 568-571.
5. Каліщук Д.М. Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу. *Вісник Сумського державного університету. Сер. : Філологічні науки : наук. журн.* Сум. держ. ун-т. Суми: Вид-во СумДУ, 2006. №11 (95). Т.1. С. 153-159.
6. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово- стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
7. Кияк Т. Мовна політика і термінознавство. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка». 2004. № 503. С. 8–11.
8. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу: Навчальний посібник. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 100 с.
9. Кияк Т. Функції та переклад термінів у фахових текстах. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1545/1/84.pdf> (дата звернення: 18.03.2025)
10. Кияк Т., Каменська О. Семантичні аспекти нормалізації семантичних одиниць. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2493/1/08ktrnto.pdf> (дата звернення: 27.03.2025)
11. Kageura K. (2002). *The Dynamics of Terminology: A descriptive theory of term formation and terminological growth*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. https://www.researchgate.net/publication/307795887_Kyo_Kageura_The_Dynamics_of_Terminology_A_Descriptive_Theory_of_Term_Formation_and_Terminological_Growth (дата звернення: 30.03.2025)

Додаток Д Система вправ

Exercise 1. Find dictionary equivalents.

Translate the given terms into Ukrainian.

implementation, coordination, management, leadership, institutions, enterprises, government, social support, sanctions, diplomacy, hostilities, defense production, security architecture, rule of law, framework of the law, Energy Minister, Ministry of Social Policy, Ukrainian Armed Forces, mobilization level, reintegration, homeland, freedom, justice, sovereignty, Charter of the United Nations

Exercise 2. Identify political terms in the text.

Read the given text and write out all political terms you can find. Include examples such as names of institutions, international organizations, government bodies, political concepts, legal notions, etc.

«Petro Poroshenko handed over four more Ai-Petri complexes to the Armed Forces, which have already proven themselves to be effective protection against guided aerial bombs and kamikaze drones.

"Now the task of the Ukrainian people, our society, is to protect every soldier just as they protect our state on the front line. Today, our team is handing over another four Ai-Petri systems. They will be received by the 225th Assault Regiment and the 21st Separate Mechanised Brigade," wrote Petro Poroshenko, Member of Parliament and leader of European Solidarity.

"Word has long spread among Ukrainian soldiers that the Ai-Petri systems are highly effective. The PDTR complexes are being tested on guided aerial bombs and enemy 'wings,' including the annoying and dangerous 'Lancets,' 'Zalas,' 'Orlans,' and 'Superkams,' Poroshenko writes»

Exercise 3. Match the English terms with the Ukrainian equivalents.

Connect each English term with its corresponding Ukrainian translation.

1. Prime Minister
  2. ambassador
  3. State Emergency Service
  4. revenues
  5. personnel
  6. diplomatic relations
  7. The Ministry of Foreign Affairs
  8. MFA
  9. statement
  10. inviolability
- (a) доходи
  - (б) посол
  - (в) прем'єр-міністр
  - (г) особовий склад
  - (д) Державна служба з надзвичайних ситуацій
  - (e) дипломатичні відносини
  - (e) Міністерство закордонних справ
  - (ж) МЗС
  - (з) заява
  - (и) недоторканість

Exercise 4. Determine the semantics of the terms.

Analyze the following terms: identify their core meaning and any connotations or additional shades of meaning.

peace, support, regime, legitimacy, reintegration, independence, leadership, justice, diplomacy, rule of law, to deoccupy, to demilitarize, authorities, nuclear facilities, sovereign, mandate, international, civilized world, nuclear terrorism, implementation, Energy Minister, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, safeguards, sanctions, IAEA, MFA, ANTS, ICUV, G7.

Exercise 5. Sort the terms into thematic groups.

Identify to which sphere each term belongs: political, military, social, administrative, economic, or humanitarian.

counter-offensive, evacuation, revenues, Prime Minister, Ministry of Foreign Affairs, artillery, budget, reintegration, veterans' policy, international law, White House, U.S., U.S. President, Press Secretary, agreement, leader, Tomahawk missiles, frozen assets, ambassador, position, opposition, ANTS, legally sound,

Exercise 6. Identify the translation method.

For each term, indicate which translation strategy is appropriate — calque, descriptive translation, lexical substitution, transcription, or transliteration.

Verkhovna Rada of Ukraine, Aspen Security Forum, subvention, rule of law, G7, frozen assets, reintegration, consulate, State Information System, Ukrainian-British partnership, state-owned, confiscation, Eurozone, international community, G7, legal, litigation, country, European Council, reparations loan, diplomatic relations, The Ministry of Foreign Affairs, MFA, diplomatic, territory, Autonomous Republic of Crimea, occupied, decision, statement, sovereignty, territorial integrity.

Exercise 7. Make up sentences with the terms and translate them.

Compose sentences using each term.

to reinforce, mobilization, defensive line, to mine, occupiers, armed aggression, front line, security architecture, to legitimize, international community, consulate, political identification, political dependence, puppet regime, independence, inviolability, Charter of the United Nations, temporarily occupied, statehood.

Exercise 8. Explain differences between similar terms.

Describe how the following pairs of terms differ in meaning.

security – safety

country – state

law – justice

management – leadership

freedom – independence

national – international

Exercise 9. Translate official names of institutions.

Using online sources, find the official Ukrainian equivalents of the given institutional names.

Ministry of Health of Ukraine, House of Lords of the UK Parliament, Pension Fund of Ukraine, State Emergency Service, European Council, The Ministry of Foreign Affairs, National Social Service of Ukraine, White House, EU, G7

Exercise 10. Change the part of speech.

Transform the given terms from nouns into verbs or vice versa, and translate the resulting words.

liberation, to implement, mobilization, to form, to decide, occupation, to negotiate, legislation, to ratify, approval, to sanction, governance, to withdraw, cooperation, to govern, recognition, to legislate, election, to elect, representation, to represent, violation, to violate, regulation, to regulate, to declare.

Exercise 11. Identify multi-component terms.

Find the multi-component terms in the text and write them out. For each term, provide its meaning in Ukrainian.

State Information System for Coordination of Evacuation and Assistance to Persons from Temporarily Occupied and Frontline Territories, peace, support, regime, legitimacy, reintegration, independence, leadership, justice, diplomacy, rule of law, multi-party, reintegration, co-chair, govt, subvention, leadership, framework, occupiers, social committee, strategic partnership, security architecture, armed aggression, international coalition

Exercise 12. Analyze word-formation methods.

Determine how each term was formed (compounding, affixation, abbreviation).

multi-party, reintegration, co-chair, govt, subvention, leadership, framework, occupiers, partnership, position, reintegration.

Exercise 13. Translate the provided Ukrainian equivalents into English.

дипломатичні відносини, Міністерство закордонних справ, МЗС, дипломатичний, територія, Автономна Республіка Крим, окупований, рішення, заява, суверенітет, територіальна цілісність, кордон, зобов'язання, збройна агресія, легітимізувати, консульство, політична ідентифікація, політична залежність, маріонетковий режим, незалежність, недоторканність, Статут Організації Об'єднаних Націй, тимчасово окупований, державність, Білий дім, США, Президент США, прес-секретар, домовленість, лідер, ракети «Томагавк»

Exercise 14. Match the terms with their definitions.

Connect each term with the correct definition.

implementation, sovereignty, sanctions, diplomacy, mobilization, democracy, regime, justice, subvention, deficit

- the process of putting a plan, decision, or policy into effect.
- the supreme authority and independence of a state to govern itself.
- official penalties or restrictions imposed by one country or organization on another.
- the practice of managing international relations through negotiation and dialogue.
- the act of preparing and organizing resources or people for action, usually in a military context.
- a system of government in which power is held by the people, typically through elected representatives.
- a particular government or system of rule, often used for authoritarian governments.
- fair and impartial treatment under the law, ensuring that rights and laws are upheld.
- a financial subsidy or support given by a government or institution.
- the amount by which spending exceeds revenue; a shortfall.

Exercise 15. Use the terms in context.

Fill in the blanks in the English sentences with appropriate terms from the list.

1. Despite ongoing conflicts, maintaining strong _____ with neighboring countries is crucial for ensuring regional stability.
2. The _____ has issued a statement condemning violations of international law in the disputed region.
3. According to the _____, all member states are obliged to respect the sovereignty and independence of other countries.
4. The ambassador emphasized that the negotiations required a highly _____ approach to avoid escalating tensions.
5. After the annexation, a significant portion of the _____ was under foreign control.
6. The legal status of the _____ has been a central point of debate in international forums.
7. The region has been _____ since the beginning of the military conflict, leading to humanitarian concerns.
8. Upholding national _____ is a fundamental principle recognized by the international community.
9. Any threat to a country's _____ is considered a serious violation of international law.
10. Representatives from the _____ attended the emergency session to discuss possible sanctions and diplomatic measures.

Terms: diplomatic relations, Ministry of Foreign Affairs, MFA, diplomatic, territory, Autonomous Republic of Crimea, occupied, sovereignty, territorial integrity, United Nations Charter.

Exercise 16. Analyze morphological structure.

Determine which terms are simple, complex, or compound.

war, co-chair, peacekeeping, counter-offensive, reintegration, leadership, White House, rule of law, front line, long-term

Exercise 17. Create your own bilingual glossary.

Select 15–20 terms from one topic and create a glossary that includes the English term, Ukrainian equivalent, part of speech, example context, and translation note.

Themes:

1. Military terminology.
2. Political terminology.
3. Administrative and management terms.

Exercise 18. Translate the text.

Translate the excerpt from the article. Explain the translation strategies you used, describe any difficulties encountered, and compare your translation with the Ukrainian text.

«The Ministry of Energy of Ukraine is considering the resolution of the General Conference of the International Atomic Energy Agency (IAEA) demanding immediate deoccupation of Zaporizhia NPP as a step towards restoring nuclear safety.

"The 69th General Conference of the IAEA adopted the resolution Nuclear Safety, Nuclear Security and Safeguards in Ukraine. The document, supported by 62 member states, calls on the Russian Federation to immediately deoccupy and demilitarize the Zaporizhia NPP and return it to full control of the Ukrainian authorities. The Ministry of Energy considers this resolution as a step towards restoring nuclear safety," the Ministry of Energy said in a statement on Thursday evening.

It notes that the resolution, initiated by Ukraine and its international partners, has become another signal to the world community about the inadmissibility of Russian actions that endanger the nuclear security of the entire continent. It contains a direct call for the immediate withdrawal of all unauthorized military and other personnel from the ZNPP. The document confirms that the ZNPP and all nuclear facilities in Ukraine must operate under the full sovereign control of the competent Ukrainian authorities».